

La Normal i el magisteri primari a Girona, 1914-1936: ensenyament públic i ideologies a les comarques gironines

Joan Puigbert i Busquets

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

LA NORMAL
I EL MAGISTERI PRIMARI
A GIRONA. (1914-1936)

Ensenyament Públic
i Ideologies
a les Comarques Gironines.

TESI DOCTORAL PRESENTADA PER JOAN PUIGBERT I BUSQUETS

DIRECTOR: DOCTOR EMILI GIRALT I RAVENTÓS

GIRONA, JUNY DE 1984

FACULTAT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA. UNIVERSITAT DE BARCELONA.

Portada:

Façana d'Athenea (1913) edifici de R.Masó, Sala d'Actes de la Normal de Girona (1917-1936)

"¿HASTA CUANDO?"
(L. Moreno Torres)

Medio siglo de existencia y treinta años de labor profesional en la que he puesto diariamente mi alma, dan, creo yo, alguna autoridad para tratar asuntos relativos a primera enseñanza y para decir a la faz de la nación: "Españoles: se nos está tratando ominiosamente, tal como si desde las alturas del poder hubiese empeño en que el nivel cultural de la patria en lugar de ascender poniéndose a la par con el de las naciones civilizadas y aún sobrepujándolo, descienda gradualmente hasta quedar en plano inferior al de los pueblos más atrasados del planeta".

Nadie como yo ha sido entusiasta por el progreso de la primera enseñanza, única del pobre y asiento de la superior para el ciudadano acomodado. No es posible negar, ni aún los mismos que la aniquilan lo niegan, que de ella depende la libertad, la paz y la prosperidad de una nación; pero vengo observando a través del tiempo a que me refería al comenzar estas líneas que, una de dos: o se ha confiado la dirección de los intereses culturales a los más ineptos o a los que, a sabiendas, han corrompido la enseñanza nacional para que fuera posible la tarea nefasta de los que, bajo el nombre de educación, entienden la anulación de energías de los educados para sostener y perpetuar su dominio. Era en los principios de mi carrera cuando el execrable Rodríguez Sampedro castigó a los Ayuntamientos que sostenían escuelas de mayor dotación que la que marcaba la Ley, en lugar de estimular un esfuerzo que hubiera dado en su día, excelentes resultados. Les quitó sus maestros y los sustituyó por el primer advenedizo incapaz de sostener la cultura del pueblo en la medida que demandaban sus necesidades. Así ha languidecido la enseñanza en la villa

de Calonge, modelo en su tiempo de poblaciones amantes de la cultura.

Más tarde continuaron esta faena demoledora los innúmeros ministros del régimen llamado antiguo, no sé por qué, sin descuidar el renegado Salvatella, de quien tan buenos recuerdos se guardan, hasta llegar a la Dictadura de Primo de Rivera que llevó a los últimos límites del desprecio la función educadora, hasta el extremo de lanzar aquella frase de que "él enseñaría a cuatro o cinco chicos de su barrio" como si la tarea cultural estuviese al alcance de cualquiera sin más preparación que la que se adquiere (paz a los muertos).

El resultado es que, antes de esta funesta actuación, el Grupo Escolar de Gerona era un centro que mantenía a raya a toda empresa de albardamiento moral. Hoy... vale más no hablar de ello; dos escuelas de Maristas y una de la Doctrina Cristiana que se llevan la inmensa mayoría de la población escolar masculina, dicen bien elocuentemente la influencia que pueda ejercer lo que fué faro de la cultura gerundense.

Barcelona ha tenido que acudir al régimen de patronato para sus escuelas, convencida de la ineptitud del Estado para satisfacer las necesidades culturales de la gran urbe.

Lo que naciones tan pequeñas como Suiza, Bélgica, Dinamarca, han podido conseguir referente a enseñanza, está privado a una gran nación como pudiera ser España.

Pero ¿cómo es posible que esto suceda cuando el actual ministro de Instrucción pública, para ahorrarse unas miserables pesetas, ha abierto la puerta de ingreso en la profesión a los maestros interinos, por el sólo mérito de haber estado cobrando el dinero de la nación, yendo de Ceca en Meca, sin haber dejado en ningún lugar huella de su paso?

El maestro que ha pasado cinco años de esta manera, sin haber obtenido plaza en buena lid, es que obtuvo su título por misericordia de sus profesores, hartos ya de suspenderle, o su holgazanería le ha privado de intentar la prueba de su saber.

Esos maestros, llamémosles así, que se ponen en propiedad al frente de escuelas, por pequeñas que éstas sean, serán los que mañana remitirán al Ministerio escritos sin sintaxis y sin sentido común, que servirán para tomar la medida de todo el cuerpo del Magisterio y decir públicamente que los maestros no somos merecedores de ninguna consideración.

No hay derecho, señor, a que se juegue con nosotros de esta manera: ya que no nos retribuyan como merece nuestra augusta función, por lo menos que no se nos insulte y no se engañe al pueblo, dándole como bueno lo que no es aceptable.

Los que nos sentimos patriotas, que bien arraigado hemos de tener el sentimiento de patria cuando no renegamos de ella, hemos de dar la voz de alerta y apretamos los puños y rechinando los dientes no podemos menos que exclamar:

¿Hasta cuándo?

L. MORENO TORRES

(de El Autonomista, 15 de noviembre, 1930)

"LLEGINT 'SCHERZANDO'"

Vegís lo que opina el professor d'aquesta Normal, bon amic nostre i col.laborador de El Autonomista, senyor Cassià Costal respecte a lo que deu ésser l'home. Vegis també, demostrat, una vegada més, que l'individu, deu abans que tot, ésser un perfecte home, tot un home.

Oferim a nostres lectors les acertades opinions del senyor Costal, perquè desgraciadamente son molts encara els que, malgrat l'evolució dels nostres temps, pensen i obren erròniament respecte la missió que incumbeix a cadascú.

Les idees del senyor Costal han sigut exposades a "Scherzando", revista que ha obert una enquesta sobre la creació a la ciutat nostrada d'una escola de música.

Comença així l'article del senyor Costal:

"Vinguin escoles, i acadèmies, i centres d'educació i formació de l'home. Això és el que principalmente manca en el nostre país. Entenc que moltes de les qüestions polítiques i socials que apassionen i divideixen els homes, devindrien simplificades i serien fàcils de resoldre, si tothom fos conscient de la seva personalitat, i cadascú es donés compte de la seva missió sobre la terra. Naturalmente que aquest estat de les persones sols pot assolir-se mitjançant una cultura que enlairi els homes a un eticisme superior.

El problema cabdal, doncs, el problema dels problemes, és un afer de cultura, d'educació i formació de l'home.

Recalquem espressament la frase educació de l'home, perquè considerem que fins ara no hi ha encara cap Estat que hagi resolt íntegrament el problema de l'educació. Temptatives aïllades, no'n manquen; teories i doctrines, en trobem abundoses. Mes una organització positiva i eficient que abarqui

completament, en la seva totalitat, integralitat i unitat, aquest problema cabdal de la formació de l'home, per ara, malauradament, no existeix pas.

Potser és que l'home, i amb ell les societats humanes, miren més cap enfora que cap endins, i no saben veure, com ha remarcat Eucken, que la realitat més certa és nostra vida interior. Amb aquesta irradiació de la vida cap enfora, prenen una certa hegemonia els sentits, i llavors es prenen com vertaderes realitats les meres aparences de les coses, les superfícies, les exterioritats, les formes enganyoses. I d'ací, múltiples errors i equivocacions.

Una de les equivocacions patentíssimes dels pares i de les societats és procurar que els fills arribin a ésser enginyers, metges, advocats, sacerdots, comerciants, fusters, músics..., sense procurar primerament que siguin homes, homes forts, homes destres, homes intel·ligents, homes dignes; homes que sàpiguen d'on venen i sàpiguen on van, que coneguin el seu país i les fonts de formació del seu poble, que se sentin lligats amb les arrels originàries de la seva raça i tractin d'establir lligams amb les races afins i més tard amb tota la humanitat i que aspirin a una vida superior d'universal entesa; que tinguin en tot moment consciència del seu estat, de la seva posició, de la seva força i de les seves possibilitats, i que bateguin sempre per un ideal de perfeccionament, tant per a ells mateixos com per als altres.

I els pares no saben veure que la professió és una cosa secundària, adjectiva, i que lo primordial, lo substantiu, és la personalitat, l'home, l'home mateix, en la seva vigoria biològica i en la seva plenitud espiritual".

I acaba:

"Soc un amant fervent de la Música, que considero la més emotiva i potser la més expressiva de les Arts Belles. I voldria que la Música es conreus per tothom i a tot arreu. Repetides vegades he dit que a cada població hi hauria d'haver una Escola de Música i que totes les persones haurien de saber

cantar bé i fins tocar un instrument.

Mes lo primer és lo primer. I els nostres gustos i aficions i entusiasmes no ens han pas de fer perdre el seny per a proposar lo primordial a lo secundari i considerar que, abans tot, cal formar homes. Que tots els homes sàpiguen música i que els músics siguin bons músics; però que tots, primer, siguin homes".

D'acord. Completament d'acord".

(de El Autonomista, 25 de setembre, 1930)

"L'ESCOLA ACTUAL NO ÉS PAS EDUCATIVA. UN GREU DEFECTE D'ELLA"
 Conferència del professor Cassià Costal, de la Normal de Girona

Amb una aula completament plena d'un públic extraordinàriament atent compost de la plana major del nostre Magisteri, donà abans d'ahir, a les set del vespre, al Seminari de Pedagogia de la Universitat la seva conferència sobre "L'escola actual no és pas educativa; un greu defecte d'ella" el professor de Pedagogia de la Normal de Mestres de Girona, senyor Cassià Costal.

Seien a la presidència el tinent d'alcalde delegat de Cultura, senyor Massot; el professor Dr. Serra Hunter en representació del rector; Alexandre Galí, del Seminari de Pedagogia, i Ibarz, inspector jubilat per la Dictadura.

Presentà el conferenciant el doctor Xirau i el saludà en nom de tots.

Comença el conferenciant agraint les paraules d'elogi del Dr. Xirau. Entra després en el tema de la conferència dient que en dir que l'escola actual no és educativa no acusa pas els mestres, que són les segones víctimes de l'organització escolar. Parla de les coercions amb què es troba el mestre per moure's lliurement, de l'intrusisme, que fa que els mestres siguin mal pagats i en canvi en el Pressupost actual hi hagi 60 milions per a entitats particulars d'ensenyament. Parla del nen com a primera víctima del sistema actual d'ensenyament. En tots els temps es tracta de formar l'infant a semblança de la societat del seu temps; l'infant és una cosa sense personalitat pròpia; els pares volen que l'infant siguin una prolongació d'ells o una certa tendència obscura d'opressió, de domini; el nen és un esclau del medi. Es clar que el nen s'ha d'adaptar al mitjà material, però del que ell parla és de

les coercions de caràcter espiritual. Ja Plini el Jove deia que al nen se li deu la màxima reverència, però no se'n fa cas. Potser solament a l'Atenes dels segles V, IV, i III i en els temps primers del cristianisme és que els infants es consideraven no coses dels pares o de la societat, sinó criatures de Déu.

L'escola actual no educa -en general- físicament d'una manera científica; no se li ensenya a esplaiar l'instint combatiu del nen o el defensiu de la nena; cal que el nen es baralli; no es fa a l'escola, però es fa al carrer, i és pitjor, perquè es perd la possibilitat del fair play, del joc net, del saber guanyar i perdre; no se li ensenya a pujar als arbres, però hi puja, i fa malbé els nius; no se li ensenya de nedar; cada any es neguen molts nens als rius. Explica el dia escolar dels infants grecs, segons Llucià. L'escola actual -diu després- tampoc educa estèticament: no ensenyem el nen a dibuixar, pintar, modelar, segons els seus interessos vitals; no li ensenyem a escoltar un concert, de cantar, de música; a poques escoles hi ha un harmòni, que és el que convé als nens; hi ha un piano, que ens convé a nosaltres. ¿Quins són els mestres que porten els nens a veure la sortida o la posta del sol?

L'escola actual tampoc no educa moralment; és encarada de paraules; no hi ha una exemplaritat; el nen no veu fets; no se'l forma conscientment, no se li forma una personalitat.

I el problema sexual? diem, això és cosa dels pares. Però no; el mestre hauria de saber que cal encarrilar-lo, vigilar-lo.

L'orientació professional; a tots els infants els tractem igual sigui quin sigui el camí que puguin emprendre.

Tampoc s'educa intel·lectualment. Ni ací, ni al Japó, ni a Rússia. A Rússia, l'escola és de classe. El problema és donar al nen un resum de totes les adquisicions culturals obtingudes pel món abans d'ell; això l'escola no ho dona;

l'infant ha de tenir l'inventari de la terra, com diu Wells.

Tampoc no se'l forma en el procés evolutiu de la humanitat en l'adquisició de les eines de treball, de manera resumida, és clar. A més, al nen no se li ensenya a pensar, a jutjar per ell mateix; tot se li dóna paït. No se li exerciten bé els sentits. En general quan deixa d'ésser pàrvul no exercita més que la vista. A Alemanya més del 20% són miops; ací mateix gran quantitat de gent gasta ulleres, i és perquè no s'exercita més que la vista, i ens trobem que el noi no veu les coses més que en plans, en imatges, en figures; no té noció de la continuïtat, del ritme, i per això el nen no veu les coses més que en present, no veu el passat ni el futur, i qui sap si a això és deguda aquesta onada materialista. No practiquem el sentit de l'oïda i som un poble que no sabem escoltar. De l'abús del sentit de la vista en té la culpa l'abús del llibre, i aquest és el greu defecte de l'escola actual de què parla en el títol; el llibre és el tabú de l'època actual. Lord Roserbery, successor de Gladstone, digué que el 90 per cent de les coses, que es publiquen s'haurien de cremar, i ell estima el llibre, però des que la dictadura implantà la festa del llibre, l'odia, i sobretot el llibre de text; a través del llibre l'infant només aprèn els noms de les coses, no el que les coses són. Durant l'Edat Mitjana s'aprenia escoltant el mestre, com durant l'època pre-socràtica No s'ensenya geometria, i per demostrar-ho explica un diàleg de Plató.

Cal resoldre un problema previ: som o no mestres; som o no educadors; o l'escola ha d'ésser educativa, científica, filosòfica, o no ha d'ésser res; per això s'ha d'anar a la reorganització de l'escola. A cada poble hi ha d'haver un terreny amb piscina per banyar-se, espais de joc, pavellons senzills, i sobretot ha de tenir una continuïtat; el noi ha de fer un grau secundari, tots els nois, i no sortir de l'escola fins als 18 anys, i aquest segon grau ha d'estar estretament lligat amb l'ensenyament superior o universitari. Per això

el mestre hauria de tenir també una formació universitària; ha de tenir una cultura filosòfica, una cultura biològica, una tècnica científica i una tècnica didàctica; ha d'ésser un atleta per donar l'exemple, un gentelman, un home cordial, efusiu, que nens s'enamoren d'ell, exemplar en tot i sobretot en l'ordre moral, com deia Kant, que obri senpre de tal manera que tots els seus actes siguin norma de conducta universal. (Ovació).

El Dr. Serra Hunter, en representació del rector de la Universitat, dóna en castellà les gràcies a les representacions que han assistit o estan adherides a l'acte. Diu després com de temps la Facultat s'ha preocupat de la formació dels mestres, exposant la conveniència d'atraure'ls a la Universitat, i aquest ideal sembla que ara està en vies de realització. El Seminari de Pedagogia -diu- es congratula de l'èxit de la conferència, perquè demostra que tots estan convençuts que aquesta regeneració ha de partir de l'escola en una continuïtat, que, començant a l'escola primària, acabi a la Universitat. (Aplaudiments).

El senyor Costal fou unànimement felicitat per la seva interessantíssima conferència.

Barcelona, 22 febrero.

(de El Autonomista, 23 de febrer, 1931)

"LA CONFERENCIA DEL DR. SERRA HUNTER"

El professor Serra Hunter es proposa en la primera conferència del cicle iniciat per l'Associació de Normalistes i ex Normalistes de Girona, celebrada el passat diumenge, fixar els conceptes de ensenyar i educar. Més que una lliçó o una dissertació acadèmica, fou un cant entusiasta al mestre i a la seva obra. Tot això amarat de doctrina filosòfica i d'orientacions educatives. Heu's ací el sumari de la conferència del Dr. Serra Hunter: La vocació per l'ensenyament.- Essència de la funció docent.- Persuasió i autoritat.- Un exemple excepcional: el mètode de Sòcrates.- L'escola i el caràcter.- La sensibilitat pedagògica.- La personalitat del deixeble.- Algunes característiques de la nova pedagogia. L'autor va deixar-nos una part redactada de la seva conferència i d'ella ens complavem en reproduir els següents fragments:

L'ensenyament, com la política i com el saber, pot ésser entès en dos sentits fonamentalment antagònics: com una funció de privilegi i com una funció d'humanitat.- Aquestes dues concepcions corresponen també dues maneres d'entendre l'educació: la funció d'humanitat arrenca d'aquell altre principi de què tots els homes som a un temps savis i ignorants i de què, per gran que sigui la nostra capacitat de pensament, sempre ignorem més coses de les que realment sabem.

Com més avancem en la vida, es fa més intens en nosaltres el desig de l'eternitat. Ens dolem sovint del curta que es la nostra existència, perquè no podem deixar una obra forta i fecunda que l'asseguri dels trastrons temporals de les coses. No és l'egolatria el que ens domina, no estimem

la nostra obra perquè és nostra, sinó perquè voldríem que fos de valor universal, per a tots i per a sempre. Aquest és el gran desig que tortura a l'home: la set de l'infinit i de l'absolut. No hi ha plaer més gran que ensenyar la pròpia ideologia. Que n'és de trist i depriment, en canvi, reproduir als altres, com aquell que recita rutinàriament una lletania de noms i de conceptes!

La funció docent, contra el que creuen molts, és com el veritable pensament, una funció creadora. Creadora per fora i per dins. El mestre esculpeix les ànimes, però al mateix temps es forma a sí mateix. L'ensenyament és un contacte espiritual; per això tothom hi surt guanyant: el que ensenya i el que aprèn".

* * *

"La funció d'ensenyar exigeix una sensibilitat especial. No la té tothom, ni tots la tenim en el mateix grau. La vocació del mestre és necessàriament una vocació altruista. El mestre dóna més del que ell reb. El deixeble pot comptar quasi sempre amb la direcció del mestre. El mestre no pot comptar sempre amb la gratitud i reconeixement del deixeble. Contra el que molts han dit, no es tracta d'una relació recíproca. L'obligació del que ensenya no deu esperar mai la recompensa de l'ensinat; està informada per una espèci d'imperatiu categòric que diu: ensenya educa, perfecciona: aquest és el teu deure; no esperis un premi proporcionat a les teves despeses espirituals.

* * *

"Molta gent ignora la tragèdia del mestre. Sovint crea una llar i no pot atendre-la. Les veus dels altres el demanen: és precís sacrificar-se. Aquella nova llar el crida: és el poble, la pàtria, la humanitat que l'absorbeixen. El

fill, el pare, l'espòs és ara un home i sols un home: un educador, un creador de consciència, un escultor d'ànimes. Ell no desmaia mai; té la seva confiança en l'esdevenidor: la nova societat que sortirà de l'escola farà que els seus fills o els fills dels seus fills no experimentin aquella tràgica desorientació dels homes del seu temps vers el mestre que els instrueix i els guia".

* * *

El Dr. Serra Hunter, en acabar la seva notabilíssima dissertació, va ésser entusiàsticament aplaudit i felicitat per l'auditori, en el qual figuraven nombroses normalistes i representants del Magisteri.

(de El Autonomista, 13 de novembre, 1930)

*"MANERA DE INFUNDIR CARÁCTER A NUESTRAS ESCUELAS"
(Conferencia pronunciada en Olot por don Pedro Blasi)*

En el salón de sesiones del Ayuntamiento de Olot, se congregaron, el domingo pasado, buen número de maestros nacionales del partido y varios del resto de la provincia para oír la prestigiosa palabra de don Pedro Blasi, actual presidente de la Asociación provincial del Magisterio y culto maestro de Torroella de Montgrí.

Ocuparon la presidencia del acto, con el Inspector jefe de primera enseñanza, el Sr. Alcalde de la ciudad y el Rdo. Cura-párroco y después de breves palabras del Sr. Bech, que con gran acierto hizo la presentación del orador, tomó éste la palabra para desarrollar el tema que encabeza estas líneas.

Saluda en primer término a las autoridades y a los compañeros de fuera del partido tales como los señores Moreno, Boixadós y Mundi que no han reparado en sacrificios para asistir a este acto de compañerismo y dice que aun cuando el auditorio saliera defraudado de la conferencia, ya se habría obtenido el principal fruto de ella con la congregación de los maestros y el intercambio de relaciones consiguiente. Se congratula del apoyo que la Inspección presta a estos actos y entra de lleno en el tema que piensa desarrollar.

Dice que hemos oído hablar del carácter de las escuelas de la antigüedad, que distinguimos las diferencias entre las escuelas francesas, inglesas, alemanas, soviéticas; pero no conocemos el carácter de la escuela española de modo que el principal distintivo de ésta es precisamente no tener carácter.

Si analizamos las causas, veremos que una de ellas es la deficiente formación que se da a los maestros en la

Escuela Normal debido a la irracionalidad de los planes de enseñanza a que se ajustan. El aspirante al Magisterio llega a saber explicar una lección; pero eso no es sino una mínima parte de la tarea escolar. Todos los demás aspectos deberán adquirirse con la práctica y como ésta falta, o bien se copia la marcha de la escuela donde se adquirió la primera enseñanza o bien se sigue la organización de otra que se ha visto funcionar más tarde.

Para conseguir una especie de estabilización, se pierden muchas energías para hallar bien pocas veces una solución algo satisfactoria, o se vive en un ensayo perpetuo, o lo que es todavía peor, se cae en la rutina.

De ello resulta evidentemente una diversidad de escuelas; pero no por su originalidad sino desgraciadamente por su desorientación.

Hay que amparar al maestro novel y auxiliarle; pero no coaccionándolo, para evitar la rigidez propia de la escuela francesa, sino dando normas que sean fruto de la iniciativa de todos los maestros, las cuales irán evolucionando a compás del progreso mundial y de las exigencias de la vida moderna.

Estima que a pesar de las conferencias, cursillos y otros actos celebrados por el Magisterio en su deseo de superación no se ha enfocado nunca este problema.

Hay que volver a las antiguas conversas con un plan señalado de antemano, evitando en lo posible la teoría y dando mayor valor a la práctica.

El periódico profesional debiera tener una sección dedicada exclusivamente a este asunto y sería también necesario celebrar cursillos con el auxilio de las corporaciones oficiales y la cooperación de técnicos.

Una Comisión a manera de Estado Mayor constituida por elementos del Magisterio, Inspección y Normales llevaría la dirección de las tareas y a su cargo estaría una biblioteca provincial pedagógica, un museo donde coleccionar los ensayos

y trabajos notables realizados en nuestras escuelas y el fomento de los viajes de estudios para estar siempre al corriente de lo que se hace fuera de nuestro radio de acción.

Creado el ambiente, saldrían otras iniciativas para dar carácter a nuestras escuelas.

Por de momento habría que atender a dos puntos esenciales: 1º Conocernos nosotros mismos, así como las disposiciones de las autoridades y de los pueblos y el carácter de nuestros niños.

2º Estudio de las escuelas especiales del extranjero en su verdadero valor y recoger lo adaptable entre los principios que las informan.

Señala por de momento los comunes a toda escuela nueva fijándose especialmente en los de libertad, actividad individualización y cooperación.

Termina diciendo que se dará por satisfecho si ha conseguido despertar interés por la resolución de este aspecto de nuestra primera enseñanza y espera que prestigiosos maestros que tanto abundan en las comarcas gerundenses, continuarán esta tarea que considera necesaria porque "si los técnicos de la enseñanza no la realizan, otros la realizarán para tener la cultura nacional y el Magisterio bajo sus plantas".

El Rv. Sr. D. Pedro Masnou dirige sentidas frases de felicitación al orador, se honra de poseer el título de Maestro y anima a todos los reunidos a perservar en la celebración de estos actos tan simpáticos e instructivos.

El Sr. Junquera dice que realmente la escuela española no existe y hay que crearla, evitando en lo posible que se encargue de ello el Estado por miedo de que no la convierta en una cosa rígida como sucede en otros países.

Cree que conforme seguimos la marcha desde Francia hasta Rusia, cada vez se va haciendo la enseñanza más mecánica hasta el extremo de comparar al maestro ruso con una lima que funciona desde Moscou.

Si algo hay notable y vivo en esos países es debido a fundaciones particulares.

En cambio Inglaterra, los Estados Unidos y Bélgica favorecen la iniciativa particular del maestro.

En España, donde el Estado no ha mecanizado la enseñanza, cabe todavía la iniciativa y es por lo tanto deber de los maestros darle el carácter que esté más en armonía con nuestro peculiar modo de ser y con las necesidades.

Cree que en esta provincia hay elementos de gran valía entre los maestros y les anima a que lo intenten, terminando con una felicitación a la Junta de la Asociación y a las autoridades locales y el ofrecimiento de un completo apoyo por parte de la Inspección.

Todos los oradores fueron vivamente aplaudidos y felicitados.

(de El Autonomista, 11 de febrer, 1931)

"L'EVOLUCIÓ DEL PENSAMENT DE L'INFANT"

Sota el títol que encapçala aquestes ratlles el professor senyor Narcís Masó donà la sisena conferència del seu cicle d'educació que tant ve interessant el públic habitual que assisteix a escoltar assiduament la paraula càlida de l'entusiasta pedagog.

L'esmentada conferència fou -segons paraules del mateix conferenciant- una demostració més de la raó d'ésser de l'"escola activa" enfront de l'escola tradicional. Començà referint-se a la clàssica discussió, que situa els dos conceptes d'escola, de saber si el noi en entrar a la mateixa té idees pròpies i característiques o és sols una taula rasa en la que el pedagog no té altra feina que anar-hi inscribint els coneixements que li vol inculcar.

Els psicòlegs, diu, són els que han vingut a fer llum en la discussió amb els seus mètodes d'estudi i d'experimentació a base dels anomenats "tests". Feu una breu història dels mateixos y explicà la volada que prengueren després de la sàbia aplicació que en feren Yerkes i altres psicòlegs nordamericans que el secundaven quan establiren i aplicaren les escales de mesures per classificar els soldats americans que havien prendre part a la gran guerra.

Els "tests" (paraula anglesa que vol dir "prova") tenen aplicats als infants, alguns inconvenients; falsegen una mica la posició espontànea de l'infant. Per subsanar aquest defecte l'il.lustre psicòleg Dr. Jean Piaget (que segons ens digué serà hoste de Barcelona a darrers de Mars per donar un curset monogràfic als Cursos Tècnics de Pedagogia) implantà el que el propi autor anomena Mètode clínic. Els resultats de les recerques que han portat a cap el Dr. Piaget i els seus

deixebles -entre els quals es compta el propi conferenciant-són, diu, l'aportació més valuosa que s'ha fet en aquests darrers anys, en el domini de la Psicologia de l'infant. Per això el nom de Jean Piaget s'ha fet universal en pocs anys.

Els estudis de Piaget sobre el llenguatge, el judici i el raonament de l'infant, sobre l'origen de les coses segons l'infant, sobre la causalitat física, el judici moral, la vida social i altres aspectes que Piaget té encara en el pla d'experiència han fet veure clarament com era falsa la creença de que el pensament de l'infant fos com el de l'adult, però en miniatura. El pensament de l'infant evoluciona segons una sèrie de processos als quals cal adaptar els ensenyaments si hom vol treure'n un veritable profit.

Passà, després, a estudiar el desenvolupament del raonament infantil que, seguint a Piaget, divideix en quatre grans etapes. Primera: de la intel·ligència motriu, anterior al llenguatge. Segona: de l'egocentrisme, que es manifesta amb el llenguatge i s'allarga fins als 6 - 7 anys. Tercera: de la cooperació, en la qual la vida social comença a manifestar-se, i que dura fins als 9 - 10 anys. I quarta: de la regla o de la llei, la qual marca l'apogeu del raonament que el situa en el pla de l'adulte, la plena manifestació de qual no es manifesta fins vers els 12 anys.

Estudia després cadascuna d'aquestes etapes d'una manera detinguda il·lustrant-les amb interessants sèries d'exemples de les respostes d'infants obtingudes en les experiències de l'eminent psicòleg suís, i que, en fer-les observar, hom s'adona com tots els que tenen infants al voltant les han sentides o constatades ben sovint però sense deduir-ne les intel·ligents conclusions que n'ha sabut treure l'il·lustre savi.

Fóra llarg detallar les proves d'aquesta evolució que el professor Sr. Masó feia notar; de remarcar són, però les etapes de la causalitat que enumerà i sobre les que es llàstima no s'hagués extès un xic més.

Arribat a la darrera etapa del raonament que podria també anomenar-se de veritable socialització del pensament, en contraposició a l'egocentrisme que representa un tancament interior de l'individu, el conferenciant exposà lleugerament com l'ensenyament pot ésser donat de dues maneres diferents; per imposició o per cooperació. El primer procediment, típic de l'escola tradicional, del "magister dixit" no facilita el desenvolupament normal del pensament de l'infant i tendeix a fer-lo restar en un estat d'egocentrisme que més tard es traduirà en un autisme perjudicial. El segon, representatiu de l'escola activa en la que es preté que l'infant reinventi totes les coses que ha d'aprendre mitjançant la cooperació del professor i dels companys facilita i accelera el pas a la socialització del pensament infantil preparant-lo per la lluita per les idees, el treball per l'experimentació i el control per la raó, única manera de fer-ne un home normal i sociable.

No cal dir com les paraules del conferenciant foren subratllades amb calorosos aplaudiments dels assistents que l'escoltaven àvidament.

*
* *

La darrera conferència d'aquest interessant cicle està anunciada per el propvinent dissabte dia 8, a les 7 del vespre, amb el títol no menys interessant de "Els problemes de l'adolescència". L'estudi d'aquesta darrera etapa de preparació per a la vida adulta, tan oblidada dels educadors, promet ésser un digne complement d'aquesta sèrie de Conferències que honoraran l'història de l'Ateneu.

(de Diario de Gerona, 7 de febrer, 1930)

"LA VERDADERA HISTORIA PARA EL NIÑO"
(Albani)

La moderna Pedagogía nos muestra que al niño se le deben enseñar aquellas cosas por las cuales se interesa; por lo tanto, si aplicamos esa tendencia a la enseñanza de la Historia, tendremos que el niño debe estudiar la Historia de las cosas por las cuales muestra cierta preferencia, ya por la cosa en sí, ya por la transformación que ha experimentado en el transcurso del tiempo.

Al niño poco le interesa conocer los nombres de los treinta y tres reyes godos que gobernaron España o bien el número de soldados que llevaba a sus órdenes Artajerjes en las batallas contra Grecia. Es más; ¿qué provecho sacará de estas cosas? ¿Qué influencia ejercerán en su inteligencia estos conocimientos?

En cambio, si en vez de hacerle estudiar estas historias, aprendiese lo que podríamos llamar Historia de las cosas, harmonizaríamos el ser infantil, con el ser hombre, apto para desempeñar la función social que según sus aptitudes le corresponda.

Al niño le es mucha más agradable e interesante, el estudiar, por ejemplo, la evolución que ha seguido la locomoción, la historia del lenguaje y cosas semejantes.

Eso no significa tampoco que no deba tener conocimiento de los hechos que han influido grandemente en la marcha de la humanidad, principalmente en la civilización y cultura.

Lo que hasta ahora hemos visto, se refiere a la materia de enseñanza de la Historia.

Otro defecto que encontramos en la enseñanza de la misma, es en cuanto al procedimiento.

Examinemos, primeramente, como se enseña la Historia y veremos que en todas partes se empieza por la prehistoria

para terminar en el estudio de la edad contemporánea. Si empleamos este procedimiento, ya no seguiremos las normas de la Pedagogía moderna; porque sabemos que toda enseñanza se debe fundar en las verdades que el niño haya aprendido. Y si usamos el procedimiento que desgraciadamente está en boga, nos encontraremos que al hablarle de los primeros pobladores de la Tierra, el niño no tendrá ninguna idea afin a ésta, y por lo tanto, no quedará retenida en el campo de la conciencia.

Pues ¿qué procedimiento debemos emplear? Sabemos que el niño se da cuenta de que vive, que vive en sociedad y que este momento es histórico, por lo tanto, podremos partir de este momento y retrocediendo, llegar al estudio de la edad antigua. Es decir se debe emplear el procedimiento cronológico regresivo.

ALBANI.

(de El Norte, 11 de juny, 1930)

"LAS COMARCAS GERUNDENSES"
(Conferencia pronunciada por D. Miguel Santaló)

Aprovechando estos días de Ferias y Fiestas de la inmortal ciudad de Gerona, la benemerita Asociación de Maestros de este partido, bajo la iniciativa y presidencia de D. Francisco de P. Mundi, acordó celebrar dos conferencias, como tiene por costumbre, confiándolas a los dignos profesores de nuestra Escuela Normal D. Miguel Santaló y D. Manuel Xiberta.

Correspondió el primero del corriente, festividad de Todos los Santos, actuar a nuestro excelente amigo don Miguel Santaló con el tema que encabeza estas líneas en el salón de actos del Grupo Escolar que ofrecía brillantísimo aspecto por el numeroso auditorio que de todos los partidos de la provincia acudieron al llamamiento de la citada Asociación.

Ocupó la presidencia el teniente de Alcalde señor Barceló en representación del Excmo. Ayuntamiento viéndose rodeado de varias autoridades culturales y religiosas de la capital.

Después de unas breves palabras del Sr. Mundi en las que puso de manifiesto el motivo de la solemnidad que se celebraba, las aspiraciones culturales del Magisterio y el agradecimiento al conferenciante por su delicada atención, principió el Sr. Santaló diciendo con cuando interés toma parte en el acto, ya que ante todo y sobre todo es Maestro y considera antes como obligación que como molestia el ejercicio de su cargo.

Se refiere enseguida a la conferencia anterior dada en Figueras, y dice que ésta vendrá a ser en cierto modo una continuación de aquella para lo cual va a discurrir breves momentos sobre los puntos que entonces quedaron sentados.

Recuerda que al hablar del moderno sentido de la Geografía no es ya solamente descripción sino explicación

de los distintos aspectos, fenómenos y variaciones que sufre la tierra en su constitución, vida y acción humana, para sacar de este estudio cada vez mayor rendimiento para el bienestar de la humanidad. /3

Refiriéndose a la enseñanza de los conocimientos geográficos se acuerda de que, atendido el carácter dinámico de la naturaleza infantil conceptuó que debían señalarse tres períodos: 1º, de iniciación, en el cual los conocimientos serán principalmente de objetividad local y mucha observación en los aspectos mineral, climatológico, fauna, flora, edificios, costumbres, etc. Todo ello grandemente educativo, pues no sabemos jamás cual será el móvil de la orientación del niño para el camino que últimamente colmará sus aspiraciones y le capacitará para ocupar su lugar en la sociedad

2º Grado de sistematización de los conocimientos del primer período, durante el cual se procurará que el niño sepa representar sus ideas haciendo y leyendo mapas.

3º Seguir un orden inverso partiendo de la contemplación del universo hasta el lugar en que vive, para hacer más sensible el principio de solidaridad y dependencia de los hechos geográficos lo mismo en el orden físico que en el humano.

Señala el último fin de la Geografía basándolo en dos principios: la variedad de modos de vida que no dependen de nuestra voluntad sino del ambiente natural en que vivimos, lo que nos llevará al respeto de otras costumbres distintas de las nuestras y la dependencia en todos los órdenes, entre todos los hombres y entre todos los pueblos.

Demuestra como un pueblo no puede subsistir sin el auxilio de los demás pues no existe ninguno que tenga todos los elementos indispensables a su vida y de ello deduce la dependencia moral de todos los pueblos tan opuesta al espíritu de chauvinismo que impera por desgracia en las naciones.

Tiene completa confianza en la acción de las cooperaciones internacionales tales como la sociedad de Naciones; la Cruz Roja etc.; pues sólo contraponiendo esta cooperación

a la rivalidad hoy existente, logrará el hombre ser cada vez más libre en pensar y en decir y más honrado en obrar.

Entendida la ciencia geográfica en esta forma no ve inconveniente sino que cree muy oportuno que cuanto antes se vaya al estudio de la comarca, verdadera célula geográfica que contiene núcleo, protoplasma y membrana, aunque ésta menos definida.

La comarca es un hecho natural que resulta de la concordancia de las relaciones del suelo en su origen y composición y forma el clima, la flora y finalmente el hombre que recibe su influencia y la transforma.

Atendida la anterior definición estima que las comarcas gerundenses son solamente ocho: el Ampurdán, las Gavarras, (llamadas el Bajo Ampurdán), la Selva, el Gironés, la Garrotxa, el Ripollés y la Cerdaña.

Valiéndose de unos mapas geológicos pasa a explicar el origen de las tierras que constituyen nuestra provincia, /4 haciendo constar que contienen varios errores y esto le lleva a deplorar que sea España el único país civilizado donde no existe un Instituto Geográfico y una cartografía nacional.

Del estudio geológico de la provincia a través de los cataclismos de aquellas apartadas edades, se va notando como se dibujan las comarcas ya citadas y como los distintos terrenos y las variadas altitudes van originando climas diferentes y flora característica.

Luego viene el hombre que no cambia las condiciones del terreno sino que amolda a ellas y su variedad de tipos obedece a que, habiendo sido esta provincia siempre fronteriza, por hallarse limitada por la barrera de los Pirineos, ha estado sometida a un cruzamiento de razas, como señala el Dr. Bosch y Gimpera, autoridad mundial desde su dictamen sobre los descubrimientos de Glozel, el cual determina en nuestras comarcas cuatro grupos de población primitiva: los ausetanos, de raza ibérica africana, en la Selva; los indigetes, de raza también ibérica en el Ampurdán; los ausoceretanos o castellanis, no influidos por la cultura de Almería, en la Garrotxa, y los ceretanos, en el Ripollés y la Cerdaña.

Los romanos se ajuntan a esta división natural cuando dominan en nuestro suelo; la Iglesia también la sigue; asimismo el régimen feudal en sus condados y finalmente las veguerías también.

Esto es lo natural y no la creación de comarcas atendiendo sólo a noticias históricas, error debido a que la Geografía de Cataluña la hayan hecho los historiadores, como el señor Rovira y Virgili que nos habla de la comarca de Palamós únicamente porque hubo, y no ya en la época feudal sino en tiempos más recientes, quien ostentó el título de Conde de Palamós. En cambio, no se había hablado de la comarca de la Selva porque no correspondía a ningún condado antiguo y únicamente la Iglesia tenía en ella una demarcación con el nombre de Silveusis.

Pasa luego a caracterizar cada una de las ocho comarcas con atinadas observaciones sobre su flora, aspecto del terreno, carácter de los habitantes, género de vida, forma y lugar de las construcciones, etc.

Al hablar de la capital estudia su situación bajo los puntos de vista de su posición y defensa, motivos verdaderos de su importancia y razones de su capitalidad.

Termina diciendo que el estudio de las comarcas conocidas, extendido a las que existen en el mundo entero, bajo el punto de vista de la unidad dentro de la variedad, será motivo para hacer a los niños más humanos, inteligentes y buenos.

Una estruendosa salva de aplausos premió el esfuerzo del orador que durante hora y media tuvo al auditorio pendiente de sus labios y luego, tras unas breves palabras de agradecimiento del Sr. Mundi, se dió el acto por terminado.

(de El Magisterio Gerundense, nº 1080, 20 de noviembre, 1930)

"LA ENSEÑANZA DE LAS MATEMATICAS"
(Conferencia pronunciada por D. Manuel Xiberta)

El día 2 del corriente correspondió a don Manuel Xiberta, ilustrado profesor de la Escuela Normal de Maestros de esta ciudad, dar su anunciada conferencia con el tema que encabeza estas líneas.

El salón de actos del Grupo Escolar presentaba tan magnífico aspecto como el día anterior y en la presidencia aparecían el Excmo. Sr. Rector de la Universidad, los Excmos. señores Gobernador civil y Militar, delegados del Ilmo. Sr. Obispo y del Excmo. Ayuntamiento y todas las autoridades de primera y segunda enseñanza de la capital.

El Sr. Mundi, con viva emoción saluda a las autoridades y al auditorio y hace la presentación del orador con atinadas frases.

Habla entonces el Sr. Xiberta diciendo que no aspira a que el acto sea brillante sino útil, por lo que a su actuación corresponda, a bien que tendrá siempre la brillantez que le prestan las dignísimas personalidades que ocupan la presidencia y escogido auditorio a que se dirige.

Dice que los profanos en el arte de enseñar creen que la enseñanza de las Matemáticas sólo tiene por objeto el conocimiento de la contabilidad para los fines usuales de la vida.

Cita el caso de muchos analfabetos que cuentan y se enriquecen y deduce de ello que si la citada enseñanza sólo tuviera el fin indicado no se necesitarían Maestros para darlo: cualquiera con un poco de paciencia podría hacerlo.

La grandeza de las Matemáticas está en la gimnasia que obligan al espíritu.

Dice que los fines de esta enseñanza son dos: adiestrar a la juventud en el arte de manejar los números y

los elementos geométricos y educar la inteligencia.

El primero lo considera secundario más que fin, es un medio para conseguir el segundo.

Compara las Matemáticas con la Música y dice que así como en ésta se ponen al alcance del pueblo las composiciones sencillas y en cambio las grandes concepciones de los músicos célebres necesitan una educación previa para comprenderlas, también las Matemáticas, en su verdadero sentido, necesitan un ejercicio anterior de las facultades intelectuales y contribuyen de un modo eficacísimo a su educación.

La misión de la Escuela primaria es la formación integral de los alumnos, elevando el nivel moral e intelectual de los pueblos hasta conseguir que los hombres sean concientes de sus deberes individuales y sociales.

La Universidad es depositaria y propagadora de la ciencia, la Iglesia lo es de la moral y la Medicina de la salud del cuerpo.

El Maestro actúa triplemente, pues su labor ha de conseguir el mejoramiento de sus discípulos en los tres aspectos.

Para la educación en general se necesitan dos medios: el ejemplo y el ejercicio; para el desarrollo de la inteligencia, solamente el ejercicio de las facultades intelectuales y para ello las Matemáticas son el mejor medio.

Antes de pasar adelante, ruega a todos que hagan un examen de conciencia, como hizo el conferenciante en los principios de su carrera cuando observó que los niños no sacaban de sus lecciones el provecho que se proponía obtener.

Dice que entonces se servía de un método que calificaba de prácticón o practicista y hubo de notar que caía en los siguientes defectos:

1º. No ejercitaba las facultades de sus alumnos puesto que sólo apelaba a la memoria.

2º. Los niños no entendían lo que practicaban, pues sólo resolvían los problemas a fuerza de verlo hacer repetidamente al Maestro.

3º. Olvidaban con facilidad lo aprendido por carecer de fundamentos sólidos en que buscar las reglas que ponían en práctica.

4º. Para la aplicación de estas reglas se veía en la necesidad de decir inexactitudes y errores.

5º. Había de dar una profusión de casos y reglas inútiles.

Cuando se convenció de estos defectos de su método fué cuando se decidió a emplear el método racional, que consiste en la enseñanza de los principios fundamentales de las Matemáticas para que de ellos dedujeran los niños, con el auxilio del Maestro, las reglas prácticas convenientes.

Con este nuevo método obtuvo resultados diametralmente opuestos.

Pasa enseguida a demostrar, por medio de ejemplos prácticos en el encerado, la diferencia en proceder por uno y otro método, haciendo observaciones de verdadera importancia y termina con halagüeñas frases para el Magisterio de la provincia, al que considera completamente capacitado para la misión que la patria le ha encomendado, incitándole a que persevere en su brillante actuación para bien de los niños que se le confían.

El Excmo. Sr. Rector dirige entonces la palabra a los Maestros allí reunidos, saludándoles por primera vez desde que ocupa el cargo, reconociendo la modestia de su labor y animándoles a que sean los forjadores de la generación nueva que la patria necesita.

Termina ofreciéndose en su cargo y personalmente para resolver todos aquellos casos que dependan de su intervención, como un verdadero amigo del Magisterio.

Todos los oradores fueron vivamente aplaudidos, dándose el acto por terminado.

(de El Autonomista, 7 de noviembre, 1930)

"L'APORTACIÓ GIRONINA A L'ESCOLA D'ESTIU DE BARCELONA"
(Francesc Ribas)

En aquests temps de miserietes i mesquines idees, portades a cap per un sector gironí, va be, conforta, trobar en la premsa el renaixement de les belles i espirituals organitzacions de la ex mancomunitat de Catalunya. La diputació provincial barcelonina donant la importància que li mereixen les institucions culturals, acaba de reinstaurar l'Escola d'Estiu. I al llegir la bona nova, hem tingut una nova alegria, una satisfacció; una vera emoció en saber d'entre el professorat d'aquella, el nom caríssim del que encara enyoren els nens de Girona: el que fou exemplar mestre, de la ciutat nostrada, el culte i entusiaste de l'ensenyança Sebastià Pla Cargol. Sabíem d'en Pla el molt que perdia Girona en anar-s'en; sabíem de la manera com ensenyava en la ciutat comtal; sabíem de quina manera se l'estimava; però no podíem sospitar que d'entre tants i tants mestres com compta Barcelona, Pla i Cargol fos el designat per a portar a cap la acurada feina d'ensenyar els minyons de l'Escola d'Estiu.

Alegrem-nos, gironins, d'aquesta designació que posa molt alt el nom del gironí exemplar; de l'home que Girona no va saber o no va volguer guardar, potser degut a aquests mateixos elements destorbadors d'ara, que veuen o volen veure en l'amor a la nostra terra un perill o un odi vers una altre.

*
* *

L'Escola d'Estiu té un altre gironí en la seva directiva. Narcís Masó, professor dotat d'una preparació sòlida, entrenat en aquell benemèrit Institut de Jacques Rousseau, de Ginebra, en el que professa l'eminent Claparède, és el secretari de l'institució i enguany té a son càrrec un dels cursos de teoria.

Narcís Masó, que és un gironí de soca a rel, honora el seu nom i al fer-ho honora la ciutat per ell benamada.

*
* *

Encara un nou orgull ens hi va aparellat. D'entre els conferenciants que aniran a l'Escola d'Estiu de la Diputació de Barcelona, a infiltrar en el cervell dels minyons el fruit de la seva privilegiada intel·ligència, hi ha el gironí entusiasta, el docte catedràtic de l'Escola Normal de nostra ciutat, el Sr. Cassià Costal.

Cassià Costal, de company amb les rellevants figures de Serra Hunter, Pere Coromines i altres, augmenta el seu prestigi ja considerable i honora Girona, la ciutat dels seus amors i ens honora a tots els qui veiem en ell, el catedràtic exemplar, estudiós, serè, forjador de tota una generació de intel·ligències i joventuds des de la càtedra de la Normal de Girona.

*
* *

A tots tres gironins vagin aquestes ratlles per a que vegin com, entre mig de tantes enveges i desil·lusions, hi ha qui segueix les engúnies de les vides llurs.

Si en el camí de llur sacerdocí han trobat envejes, cal que al cap i a la fi suren la veritat i el saber, mentre que els pobres d'esperit es troben en la davallada final d'una vida mancada de tota espurna de claror i de nobilitat.

És bó, que sàpiguen que Girona els segueix en la ruta honorable que emprenen, que d'ells està satisfeta i que espiritualment en la ruta llur els acompanya.

FRANCESC RIBAS.

(de Diario de Gerona, 17 de juliol, 1930)

5.ELS GRANS TEMES EDUCATIUS DURANT EL BIENNI AZANISTA

5.1. El Magisteri gironí i la qüestió catalana.

5.1.1. L'Estatut d'Autonomia de Catalunya i l'ensenyament primari.

a) A favor de la plena autonomia.

"Catalunya i l'ensenyament", V. Puig 273.
(de El Magisterio Gerundense, n.1147,
21 d'abril, 1932)

b) Pere Blasi expressa la decepció del magisteri gironí per la solució aportada per l'Estatut.

"La inquietud de l'hora", P. Blasi 276.
(de El Magisterio Gerundense, n.1147,
21 d'abril 1932)

"Davant l'Estatut", P. Blasi 277.
(de El Autonomista, 15 de setembre, 1932)

"Exigim garanties", P. Blasi 279.
(de El Autonomista, 22 de setembre, 1932)

"Davant l'Estatut- Encara sobre el dualisme d'escoles", P. Blasi. 283.
(de El Magisterio Gerundense, n. 1164, 29 de setembre, 1932)

"Davant l'Estatut - Sualisme i partidisme", 285.
P. Blasi
(de El Magisterio Gerundense, n. 1165,
6 d'octubre, 1932)

5.1.2. Sobre la catalanització de l'ensenyament.

a) Una catalanització insuficient.

"La catalanització de l'escola" 288.
(de Diari de Girona, 9 d'agost, 1932)

"La catalanitat autèntica" 289.
(de Diari de Girona, 20 d'agost, 1932)

b) Enfocs favorables a la plena catalanització.

"El bilingüisme", J. Mascort 291.
(de El Magisterio Gerundense, n.1193,
20 d'abril, 1933)

"Tota una festa", J. Mascort 293.
(de el Magisterio Gerundense, n. 1205,
13 de juliol, 1933)

"L'ensenyament en català", J. Mª Corredor 296.
(de L'Autonomista, 27 de setembre, 1933)

5.1.3. Actituds del magisteri gironí enfront del catalanisme: superació de la vella prevenció?

- a) El catalanisme progressiu i els Patronats Escolars.
 "Els Patronats Escolars", V. Puig. 298
 (de El Magisterio Gerundense, n. 1095, 5 de març, 1931)
- b) L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, plataforma del catalanisme conservador.
 "Què es proposa la Protectora?", A. Fàbrega. 302.
 (de El Autonomista, 6 d'abril, 1932)
- c) La Federació de Mestres Nacionals de Catalunya, entre la marginació i la prevenció.
 "De Federación", L. Moreno Torres. 309.
 (de El Magisterio Gerundense, n. 1214, 26 d'octubre, 1933)
- 5.2. Una polèmica significativa sobre l'accès al magisteri públic.
- "El intrusismo", V. 311.
 (de El Magisterio Gerundense, n. 1111, 25 de juny, 1931)
- "Escoles i mestres particulars", C.R. 313.
 (de El Magisterio Gerundense, n. 1120, 8 d'octubre, 1931)
- "Els mestres de la República", M. Tolosà Surroca 315.
 (de El Autonomista, 17 de novembre, 1931)
- "Els mestres de la República", J. Mascort 319.
 (de El Autonomista, 1 de desembre, 1931)
- "Els mestres de la República", J. Mascort 321.
 (de El Autonomista, 10 de desembre, 1931)
- "Els mestres de la República", M. Tolosà Surroca 324.
 (de El Autonomista, 15 de desembre, 1931)
- "El Congrés del Magisteri Particular d'Espanya", C. Roigé 328.
 (de El Magisterio Gerundense, n. 1134, 21 de gener, 1932)
- "L'afer dels Mestres Laics", J. Mascort 331.
 (de El magisterio Gerundense, n. 1188, 16 de març, 1933)
- "!Desperta ferro, interins!", M. Boada 333.
 (de El Magisterio Gerundense, n. 1188, 16 de març, 1933)
- "Els mestres laics i el Magisteri oficial", J. Martí 335.
 (de El magisterio Gerundense, n. 1188, 16 de març, 1933)
- 5.3. El Pedagogisme Republicà.
- 5.3.1. Política i educació
- "Política i educació?", J. Mª Corredor 337.
 (de El Autonomista, 18 de setembre, 1931)
- "Als mestres de es terres gironines" 340.
 (de El Autonomista, 15 de novembre, 1932)

- 5.3.2. El model escolar republicà: l'escola laica i única. Defensors i opositors d'aquest model. Dificultats per a la seva implantació real.
- "En Figueras", Un concurrente 342.
(de El Magisterio Gerundense, n. 1115,
23 de juliol de 1931)
- "La obra que propugna la República española en materia cultural - La conferencia de Don Rodolfo Llopis" 345.
(de El Autonomista, 11 de març, 1933)
- "L'incident de les Escoles de Darnius" 351.
(de Diari de Girona, 1 d'abril, 1933)
- "L'escola única i laica" 353.
(de Diari de Girona, 19 d'octubre, 1933)
- "Amb el cor a la mà", R. Cardina 355.
(de L'Autonomista, 7 de juliol, 1933)
- 5.4. Alguns temes pedagògics i la seva incidència sobre institucions educatives gironines.
- 5.4.1. Reforma de la Casa d'Assistència i Ensenyament.
- "La reforma dels serveis culturals de la Casa d'Assistència i Ensenyament - Un informe notable" 358.
(de El Autonomista, 9 de juny, 1932)
- 5.4.2. El nou Pla d'Estudis de l'Escola Normal.
- a) La coeducació.
- "La coeducación en las Escuelas Normales", R. Roig 363.
(de El Autonomista, 23 de setembre, 1931)
- "Cal posar-se a to", Ll. Vives 367.
(de El Autonomista, 26 de setembre, 1931)
- b) Activitats d'extensió cultural
- "Una excursió aprofitada" 369.
(de El Autonomista, 13 de juny, 1932)
- 5.5. Notes sobre els professors gironins Cassià Costal i Joan Roura.
- 5.5.1. Cassià Costal
- a) Un ex-alumne elogia el professor.
- "Cassià Costal", C. Domenech 372.
(de El Autonomista, 28 d'agost, 1931)
- b) Alguns trets del pensament de Cassià Costal: socialisme i idealisme.
- "Nuevos estudios sobre el niño", C. Costal 374.
(de Suplemento Literario de El Autonomista, octubre 1929)

- "Educación obrera", C.Costal 378.
(de El Autonomista, 28 de juny, 1925)
- "Conferència de Cassià Costal" 383.
(de L'Autonomista, 2 de maig, 1933)
- "Petita lliçó de Filosofia a Llagostera", C.Costal 389.
(de L'Autonomista, 28 de desembre, 1933)

5.5.2. Joan Roura, una conferència a Girona.

- "Educació, cultura i Estat" 392.
(de El Magisterio Gerundense, n. 1184,
16 de febrer, 1933)

"CATALUNYA I L'ENSENYAMENT"
(Vicens Puig)

Catalunya per boca del seu Estatut, reclama, per a sí el dret a l'ensenyament dels seus infants. I, Madrid, per mitjà del dictamen elaborat per la majoria de la Comissió corresponent, es resisteix a fer cap mena de concessió en matèria tan important.

Tenim, doncs, plantejat un plet. Més ben dit; estem en la fase activa d'un plet de molts anys enrera començat. Quina solució li donarà el Parlament? Pel que veiem i pel que pensem que passarà, desfavorable a les aspiracions de Catalunya. Que succeirà aleshores?

El que no hauria de succeir. Competències; incompatibilitats. Com que l'esmentat dictamen autoritza la Generalitat per fundar els centres d'ensenyament que cregui de conveniència, ens trobarem amb una Universitat enfront d'una altra Universitat; una Escola Normal, enfront d'una altra Escola Normal; unes escoles i uns mestres oficials, enfront d'unes altres escoles i uns altres mestres oficials i, finalment, uns nens enfront d'uns altres nens.

I això es el que ens dol. Això és el que voldriem que Madrid, obrant en nom d'una suposada intransigència o en nom d'un domini tradicional, algunes vegades funest, no donés lloc a provocar-ho. I si el Magisteri tingués prou força com a part interessada, s'hi hauria d'oposar amb totes les seves energies. En nom de la pau, de la convivència i de la concòrdia demanem que s'imposi el bon sentit; que ordeni el seny. Si cal una renúncia per part de l'Estat central que es faci; però, que es faci d'una manera generosa. D'una manera espontània. /3
Res de regateigs. Que amb llibertat, nosaltres creiem, no cal que es tingui per Catalunya ni la més petita temeritat ni la més insignificant desconfiança.

Catalunya no voldrà, no pot, renunciar a organitzar

el seu ensenyament. Si el Parlament s'entossudeix a mantenir el seu domini, ella donarà a la seva educació una modalitat distinta; un caire de rebeldia; es mourà a la seva educació una modalitat distinta; un caire de rebeldia; es mourà per viaranys completament oposats. Hi haurà divorci per un procés que requereix unitat; una sola direcció. Dualitat? No l'admetem; la considerem contraproductiu.

Aquest plet ha de preocupar, ha d'interessar, forçosament, al Magisteri de Catalunya. I davant tot el que interessa i tot el que preocupa cal pendre una actitud; una determinació. Cal conèixer la posició de les parts afectades; dels elements interessats. Ha manifestat el Magisteri d'una manera clara, oberta i contundent, la seva opinió, el seu criteri, en ço que estem comentant? Creiem, d'una manera absoluta, que no. Per què?

Perquè el Magisteri es una col·lectivitat que careix d'ideals. No té sentit polític. Té un concepte lleuger, àdhuc, de les coses més íntimes. Es una col·lectivitat esporuguida; de posar-se a 'veure venir'. De perspectiva. Sobretot, de no enemistar-se mai segons amb qui. D'actuar segons d'on bufa el vent. Tot per desgràcia d'ell mateix.

Doncs, amb les aspiracions de Catalunya en referència a l'ensenyament (les altres coses no interessin) estem també a 'veure venir'; a contemplar com es resoldrà el plet que sostenen Madrid i Barcelona. Si guanya aqueixa, veurem grans mostres de catalanitat per tot arreu. No tantes si el plet li resulta fallat en contra. Perquè adoptar sempre característiques tan perjudicials? Tan vulgars?

Per què ahir, adhesió ferma a una forma de govern... amb la mateixa facilitat que avui s'ha fet, d'una manera entusiasta, a la República? Perquè acordar ara, precisament ara, que l'Escola ha d'éser única i laica quan ja està consignat en la Constitució republicana? Ara? Quina gràcia. Era abans que es tenien que pendre aquestes determinacions... També ha d'ésser abans de l'aprobació de l'Estatut el que el Magisteri es defineixi d'una manera categòrica; concisa; contundent.

Però, això, sembla hi ha resistència a fer-ho. Adhuc, notem falta de concreció en els companys que sempre ha tingut un històrial purament catalanesc. Perquè, davant d'una cosa llunyana com era abans l'Estatut, tantes actituds heròiques i arriscades i avui que podem donar la seva conquesta com una cosa segura i certa, tant de recel i tanta escrupulositat? Que hi ha? Que passa? Serà perquè Catalunya avui ha possat els deus destins en mans de gent 'd'esquerra', i els voldrien veure en altres mans, no, d'esquerra, precisament?.

Per acabar amb tantes inseguretats; per acabar, /4
d'una vegada, amb tants trontollaments; perquè tothom té dret a administrar les seves coses; perquè l'ensenyament no perd cap grau d'unitat ni independència passant d'un Estat a un altre Estat; perquè tenim confiança en l'actual consciència política del poble de Catalunya i perquè creiem en la possibilitat d'uns organismes societaris estructurals sobre noves bases més eficaces, els quals organismes faràn del tot impossible el comés de cap injustícia, de cap irregularitat, de cap desviament propugnem perquè el Magisteri es manifesti d'acord amb les aspiracions de Catalunya, fent de manera que aqueixa sigui l'ordenadora única de l'ensenyament dels seus infants.

I això ho diu, fent les degudes rectificacions, qui menys hauria de dir-ho. Però, ho diu perquè manquen les veus autoritzades dels que més obligats estàn a fer-ho. Per altra part, no creiem pas veure, amb allò el principi del retorn als municipis com creuen molts. Per mes que amb por no es va mai enlloc; nosaltres ja fa anys que la tenim perduda.

VICENS PUIG

(de El Magisterio Gerundense, n.1147, 21 d'abril, 1932)

"LA INQUITETUD DE L'HORA"

(P. Blasi i Maranges)

Va començar la discussió de l'Estatut de Catalunya: com prevèiem, una de les bregues més aferrissades es lliuraran a l'entorn de les qüestions d'Ensenyament.

Seguirem amb concentrada atenció -quasi amb angoixosa atenció- els debats, els quals ens interessin perquè som ciutadans i perquè som mestres oficials.

Si s'adopta una solució eclèctica, correm el perill de parar en mans de dos amos, de quedar subjectes a dos controls, a dues tendències en pugna: a més es dibuixa la lamentable possibilitat de fer nàixer dos cossos de mestres públics, potser antagònics.

Les conseqüències d'aquest dualisme per la tranquil·litat dels educadors no cal exposar-les, el destorb que pot presentar per a l'obra pacificadora de l'escola, tampoc; tots les presentim i l'endevinem.

Prou voldríem posseir un amplificador de potència formidable per pregonar el nostre pronòstic de mal averany, si hom s'entesta en produir una competència morbosa ara desconeguda: prou voldríem predicar ben fort la necessitat de parlar en aquest afer sota un signe de franca concòrdia i d'absoluta confiança i posar, com a penyora, la lleialtat, l'absoluta bona fe i el desig transparent del Magisteri Català.

Prou voldríem...; però ja sabem que el nostre clam no arribaria a l'alta regió on es forgen els trons i els llamps; i per això no cerquem avui altra cosa sinó cridar i aplegar els que poden ésser víctimes de les malèfiques espurnes de recels inconfessables.

Ara més que mai cal enfortir les Associacions, ara més que mai a Catalunya, cal enrobustir la Federació, ara més /2 que mai cal donar vida a l'òrgan del Magisteri Català.

"DAVANT L'ESTATUT"
(Pere Blasi)

Els mestres de Catalunya reanudaren enguany les seves tasques amb un rosec al cor en veure desoït el seu clam previsor contra un possible dualisme d'escoles.

L'Estatut que deixa força satisfetes les ànsies immediates dels catalans en molts aspectes, no sols falla en la qüestió de l'Ensenyament, sinó que sembla voler canalitzar la pitjor de les solucions.

L'espectre del perill més temut és davant nostre amenaçador; i ara sols ens queda el paradoxal recurs de refugiar la nostra esperança en la mateixa virulència de sa terrible malignitat.

Perquè és impossible que si els governants d'aquí i d'allà, esperonats per l'imperatiu de sa posició liberal, republicana, humana i europea guaiten l'esdevenidor des l'alta fita on s'esfumen les baixes passions partidistes i es dominen les grans finalitats de l'educació popular, vulguin donar el més lleu suport a la possibilitat d'una guerra civil sorda i repugnant, portada al clos sagrat de l'Escola i que enfrontaria mestres amb mestres i transcendiria fatalment als infants, tan sensibles al virus passional i tan mereixedors d'apurat respecte.

Apressem-nos a senyalar que tenim motius per a sostenir el nostre optimisme malgrat la fredor d'un article setè indesitjable.

Els dirigents de la Federació de Mestres de Catalunya no han desatès el compromís de l'hora: amb prudent activitat i amb obligada rapidesa que permetia atendre imposicions reglamentàries han fet gestions, visites i consultes i sotgen les oportunitats per a estendre la seva actuació.

En les més difícils situacions, el seny, l'estudi, l'entusiasme, l'esforç col·lectiu ben dirigit saben fressar el camí dreturer i trobar la sortida convenient i adequada.

S'ha de vèncer el fatalisme desmoralitzador: fins el possible, i més enllà encara, hem de lluitar per no ésser joguines de l'atzar; sinó per dominar els nostres destins.

Segurament en seguir el curs de les discussions parlamentàries veurem si s'acosta una d'aquelles hores trascendents en les quals s'ha de palesar si veritablement el Magisteri és una força considerable i si té una voluntat sencera i ben guiada.

P. BLASI MARANGES

(de El Magisterio Gerundense, n. 1147, 21 d'abril de 1932)

"EXIGIM GARANTIES"
(Pere Blasi)

La solució del greu problema plantejat pel funest article setè de l'Estatut pot dependre de la capacitació, de l'entusiasme i de la lleialtat del Magisteri oficial de Catalunya.

La nostra responsabilitat augmentarà per això considerablement, i és lògic i és necessari exigir garanties per salvar-la.

La qüestió més delicada, a l'entorn de la qual, giravoltaran les altres, la que serà més vista, més controlada i més discutida és la idiomàtica.

L'admissió oficial del bilingüisme ens situa per aquest afer en un terreny de major comprensió i més ben il·luminat.

La llengua pairal recobra les seves prerrogatives, i, encara que sembli contradictori, la llengua castellana adquireix també -pel misteriós poder de les solucions raonables- la jerarquia que li correspon; no pot ésser tinguda com una llengua forana qualsevol; llengua oficial de relació entre tots els pobles hispànics, deu tractar-se amb cura especial; però desfent-nos del funest prejudici de voler manejar-la com a llengua materna. Així ens pertoca el doble comès de posar el noi en el domini de la llengua vernacle i d'aconseguir una possessió més perfecta que abans de la llengua castellana per mitjà d'una tècnica metodològica amarada en les deus d'una pura realitat.

És aquesta una tasca difícil i de la qual se'ns demanarà compte al seu temps, si, com suposem, s'arriba ara a una solució harmònica.

Per a superar les grans dificultats oposades a l'èxit cal afinar les eines i exigir els mitjans que condicionin el triomf.

Del primer extrem ja en cuidarem nosaltres; les sessions memorables de l'Escola d'Estiu de 1932 declaren prou bé la preocupació del Magisteri, la qual produirà noves conferències, curssets i assemblees per tal d'assenyalar normes a l'acció de conjunt. En quant a les garanties exigibles, ultra les generals de personal i d'instal.lació, haurem d'insistir, sobretot, en demanar l'efectivitat d'assistència escolar.

Malgrat les repetides disposicions l'obligatorietat de l'ensenyament és encara lletra ben morta. Bon nombre de nens no van a l'escola; per necessitat, per caprici; per ignorància o per egoisme dels pares, el camp, el taller o la fàbrica poden prendre'ns molts alumnes; aquests van i vénen, interrompen les classes, les reprenen o abandonen definitivament l'escola, a son albir.

Cal dir això ben alt, ben aviat i solemnement. Quan sobre una classe pesa una responsabilitat d'aquesta naturalesa, quan una obra imperfecta pot originar demà recels, conflictes i renyines, quan un sistema cobejable pot fracassar per causes alienes al mateix, s'ha de presentar les dades del problema amb tota la cruesa i s'ha d'estimular les autoritats que poden, amb gest enèrgic, aconseguir el que altres nacions, com França per exemple, tenen resolt des de fa mig segle.

A totes les raons que imposen l'ensenyament obligatori s'afegeix aquí, les enormes dificultats del bilingüisme, sols superables amb una acció escolar duradora: amb l'assistència obligada es vincula el crèdit sagrat d'un estament respectable.

Sabem que si les Associacions del Magisteri inicien aquesta campanya (...) qual ja malda per acabar amb un abús deshonorat; i volem suposar que no mancarà el de les autoritats republicanes. Pel que fa referència a Girona, podríem dir que el digne governador Sr. Ametlla no serà desatent a la crida del Magisteri per aquesta obra d'alta utilitat pública. Demanem la col.laboració dels companys, dels escriptors, dels amics de la cultura pública; estudiem els mitjans de més eficàcia per obtenir l'obligatorietat i disposem-nos a emprendre una

croada insistent fins aconseguir que d'una vegada desapareixi per sempre la funesta tara de l'absentisme escolar.

Si no es pot aconseguir aquesta prèvia conquesta, hem de rentar-nos les mans perquè serà impossible salvar el prestigi del Magisteri de Catalunya mentre quedem obligats a actuar sobre alumnes intermitents i de deficient escolaritat.

PERE BLASI I MARANGES

(de El Autonomista, 22 de setembre, 1932)

Hem de pregonar haver trobat en els directors de la cultura catalana i en les nostres autoritats pedagògiques una acollida cordial i una comprensió i una vidència completament satisfactòries. A la punta de la ploma saltironegen els noms d'uns homes prestigiosos els quals palesaren un lloable domini del problema que més ens interessa i un gran afecte pel Magisteri Català: els farem justícia a la seva hora.

La impressió nostra és avui més falaguera, no podem, però, abandonar aquest afer transcendental sobre el qual haurem d'insistir.

Caldrà popularitzar, potser, el mal avereny que enclou el dualisme d'escoles, exposar els estralls que produiria, i defensar després la solució que patrocini l'entitat cabdal dels mestres de Catalunya.

I cal sobretot enfortir més que mai els lligams societaris, fonamentar la disciplina i l'esperit de sacrifici, perquè hom pugui parlar amb autoritat per tots els mestres oficials de Catalunya.

S'ha de tenir en compte que un dels factors més decisius per a aturar la malvestat i per aconseguir nostres propòsits serà el seny dels mestres, el crèdit de confiança que guanyem dels uns i dels altres, la ponderació i l'alleialtat dels mestres oficials de Catalunya.

PERE BLASI

(de El Autonomista, 15 de setembre de 1932)

"DAVANT L'ESTATUT"
Encara sobre el dualisme d'escoles
(P. Blasi i Maranges)

Un corrent d'avantguarda preconitza la unificació de l'escola: hom discuteix arreu sobre el monopoli de l'Ensenyament per l'Estat. No volem ara nosaltres penetrar al fons de la qüestió; emperó suposem que el més refractari a l'esclusivisme, admetrà quant menys la tendència de l'Estat ha emprarse bonament d'un tant delicat servei, sense coacció, sense imposicions coercitívés, sense restriccions de llibertat, per la sola bondat de ses institucions escolars.

I ja en aquest pla, no podem comprendre que el mateix poder públic legisli per sembrar entrebancs pel camí de l'Escola única.

Perqué escoles del poder central i escoles de la Generalitat seran, amb diferències de nom i de forma, escoles d'Estat, escoles de la col·lectivitat organitzada políticament, o sia emprant un just qualificatiu popular, escoles del Govern.

Escoles del Govern que han de fer la mateixa feina, que han d'informar-se en les mateixes normes pedagògiques, que han de cobejar el mateix objecte noble i suprem de forjar ciutadans sans, ponderats, pensadors, dignes d'una República modèlica.

Escoles de Govern, també, que han de lluitar contra nombroses competències. Imagineu els possibles moviments futurs del pèndol polític i veureu sorgir o incrementar-se i creixer, l'escola parroquial, l'escola confessional, l'escola racionalista, l'escola comunista, l'escola x.

Fóra lamentable i funest que, enfront d'aquesta /2 perspectiva, la llegítima aspiració de l'Estat a controlar directament la formació dels seus infants sense atentar als més exigents principis lliberals, quedés dificultada pel mateix Estat, en quant propagués una separació escandalitza-

dora i distribuís forces, tot just suficients per a assolir l'ideal d'una escola amb potència de triomf per sa pròpia virtut.

No volem creure que els estadistes d'aquí i d'allà, si son homes previsors i de forta mentalitat, si estimen les excel·lències de l'escola única, si es daleixen en la contemplació de l'obra democràtica, de l'escola popular on es forja amb saludable confusió les ànimes dels nens de rics i de pobres, de potentats, dels menestrals, d'obrers i de mendicants, es neguin a buscar una solució harmònica perquè a Catalunya funcioni sols una escola a plaer del Poder Central i del de la Generalitat, que tinguen aquí si no l'escola única, al menys una escola única del Govern.

Un dels homes més destacats en el món de la cultura, el doctor Xirau, en ses il·luminoses declaracions enfocava dies passats aquest problema ardent amb claretat i amb encert; altres eminències pedagògiques comparteixen el seu parer. A nosaltres ens toca de fer de ressó d'aquestes veus assenyades i proclamar als quatre vents una advertència: "Quan s'ha fet una revolució es comença una nova vida esperançadora resultaria catastròfic que els miratges passionals ens fessin desviar del bon camí, i, en lloc d'apropar-nos a la meta europea cobejada dels avant-guardistes, ens portés encara més enrera, cap a una major garbuix d'escoles partidistes, la nociva influència de les quals mereix ésser ben remarcada i condemnada amb tota energia.

Per això considerarem especialment aquest aspecte del problema en un proper article.

P. BLASI MARANGES

(de El Magisterio Gerundense, n. 1164, 29 de setembre, 1932)

"DAVANT L'ESTATUT"
Dualisme i partidisme

(P. Blasi Maranges)

Afanyosos d'esbrinar tots els perills que presenta el dualisme d'escoles oficials a Catalunya, tractarem de considerar avui el que amenaça la neutralitat escolar tan cobejada pels tractadistes de més ampla i generosa pensa.

Tots sabem com en molts països es manifesta la tendència a convertir l'escola en instrument de proselitisme.

Els governants que assenyalen a l'escola aquest comès simulen valoritzar-la quan en veritat la menyspreen; en fan l'apologia mentre la rebreguen i la desprestigien.

L'escola té un objecte clar i ben determinat; modela nens i els procura la màxima perfecció integral possible; com a nens els tracta i els condueix fins a salvar la perillosa crisi de la pubertat. Pot realitzar aquesta tasca deixant de banda certes qüestions religioses, morals i polítiques que divideixen els homes. Nosaltres ens imaginem fàcilment una escola en funció que podrien contemplar amb complaença i confiança els homes de més oposada procedència si fossin nets de cor i lliures de prejudicis morbosos. Però els cabdills apassionats i autoritaris no es deturen davant la pura i estricta finalitat de l'escola, sinó que aspiren a convertir-la en arma de partit. De Stalin a Mussolini s'estén una escala de dictadors que amb falàcia i amb oratòria brillant i sofística assignen a l'escola un objectiu rebutjable.

Es lluny encara, potser en lloc inassequible, l'Escola Universal, autònoma, regida per ses pròpies lleis en quant a la tècnica i al contingut de formació moral, regulada per normes despreses exclusivament de la experiència professional i de la ciència pedagògica.

Mentre això no arribi, aspirem a que els governants

no es converteixin en prossèlits fomentadors de ses conviccions polítiques.

Diguem i repetim que certes qüestions aparentment clares pels homes inflamats d'ideal corresponen a interessos abstractes, els quals no sorgeixen en l'ànima del nen o bé apunten justament en la darrera edat escolar. I farem prou, si ens limitem a preparar els nostres nens per rebre amb esperit sa, caute i cultivat les llevors de propaganda quan s'apropi l'hora de recollir l'honrosa investidura de la ciutadania.

Si això malgrat, hom s'entesta en desatendre els veritables interessos infantils, o bé es perd el temps o bé es crea el fanàtic, d'ànima eixorca pel conreu de la flor més delicada de llibertat que es la tolerància.

Publiquem en sa llaor, que la nostra República en ço que diu a la neutralitat escolar ha sabut assolir el pla ideal tan difícil d'aconseguir i on saben sostenir-se únicament governants i mestres sereníssims.

Aquesta posició que es una noble i exemplar executòria deuria conservar-se a despit de tot.

I bé; volem arribar en aquesta conclusió per a dir que al nostre entendre el dualisme d'escoles ens posa en perill de perdre-la.

Son belles les exhortacions a la concòrdia, direu Mestres d'aquí o d'allà, tots farem la mateixa feina, tots perseguirem el mateix ideal; perquè haurem de repel·lir-nos?.

Si, com temem, es presenta el dualisme d'escoles nosaltres serem pregoners de fraternitat; però preferim no veure'ns en la necessitat de refer una germanor ara ja existent.

Fóra possible que aleshores hom valorés més que la tècnica i la capacitat, el zel partidista, ço que ocasionaria greu perjudici al perfeccionament professional; no es podrà evitar que nombrosos de mestres explotessin la ceguera del polític que sobreposa sovint l'interés del partit a la bondat del servei. Dues escoles enfrontades cercarien el suport dels partits enfrontats: la brega del carrer transcendiria a l'escola arrosegant mestres i nens.

L'espectacle dels nens enverinats per les lluites dels grans, la intranquil·litat que es portaria a l'ànima de l'educador, tan necessitat de pau interior, la profanació de l'escola per les míseres lluites rurals son conseqüències que han d'espantar al qui patrocini les dues escoles oficials.

Prou llevat de discòrdia hi ha entre nosaltres grans; prou que ens agiten i ens malmenen les bregues polítiques; prou que n'hem sentit sovint el basqueig perquè no en volgüem lliurar als nostres fills, perquè no desitgem que sia l'escola un clos neutral amb dret d'asil, on s'apavaiguin totes les tempestes de les passions humanes, on es respiri pau, goig, serenor; on regni una veritable fraternitat que prepari el regne del pacifisme i de la veritable democràcia en la ciutat futura.

El sol perill, per remot que sia, de que el dualisme pogués pertorbar la innocent i simpàtica harmonia escolar i produir l'estúpida i repugnant monstruositat del nen polític, apassionat i enfollit per una suggestió covarda i innoble, sobraria perquè tots maldéssim per trobar solució adequada al plet que en mala hora plantejà l'article setè de l'Estatut de Catalunya.

P. BLASI MARANGES

(de El Magisterio Gerundense, n. 1165, 6 d'octubre de 1932)

"LA CATALANITZACIÓ DE L'ESCOLA"

Fa més d'un any de la proclamació de la República i de la publicació del Decret de Marcel·lí Domingo, sobre l'ús del català a l'escola. Semblava que en un període tan llarg la transformació operada a l'empar d'aquest Decret i de l'esperit que l'informa, havia de fer-se ben albiradora. Hem de reconèixer, però, que els resultats en ordre a la catalanització de l'ensenyament no són els que una previsió no pas massa optimista autoritzava d'esperar. I justament allà on la lentitud en la catalanització ha estat més notable ha estat en l'escola privada que, amb més llibertat de moviments que l'oficial, tenia més expedit el camí per a adaptar-se a l'esperit del temps. Han estat obtinguts en aquest sentit uns guanys que, sense ésser despreciables, no són prou satisfactoris. A l'acabament del curs, i de cara al període estival en què s'incuben els projectes per al curs que ve, els dirigents de les escoles privades haurien de meditar molt sobre la responsabilitat que contrauen davant del poble que un dia pot adonar-se que els seus legítims drets no són atesos ni quan per a això resten oberts tots els camins. Avui dia no hi ha dificultats legals ni prefectuals, ni d'altres ordres, com es ara la manca de textos, que serveixin d'excusa. Cal que ho sapiguem i ho pensin també els ciutadans, als quals escau en qualitat de pares la missió de vetllar perquè l'educació de llurs fills sigui duta a terme dintre el respecte que reclama llur pròpia manera d'ésser i les garanties d'eficàcia que en primer terme s'han d'exigir.

(el Diari de Girona, 9 d'agost de 1932)

"LA CATALANITAT AUTÈNTICA"

Aquests dies l'Associació Protectora de l'ensenyança catalana ha reprès, la seva tasca de propaganda del nostre idioma. Per totes les localitats, ha iniciat novament un campanya per a la catalanització dels rètols dels establiments. D'altra banda, d'algunes estadístiques que han facilitat, resulta que el nombre de socis actualment inscrits a A.P. de l'E.C. és notablement inferior al dels que hi figuraven abans de la Dictadura.

Aquesta dada, per ella solà és altament eloqüent respecte la catalanitat autèntica del nostre poble. Es, a més a més depriment per un doble concepte. El primer, que l'adveniment de la Dictadura reduí aproximadament a la meitat de socis de la Protectora. De manera que davant d'un moment que calia estimular més que mai les manifestacions insubornables del nostre esperit, en lloc de prestar assistència major a l'obra de reivindicació patriòtica, de catalana pedagogia d'aquella institució respectable, una gran part de catalans actuaren en un sentit de reculada, signe evident de cobardia, d'egoisme, de manca de veritable consciència o sentiment de catalanitat.

En segon lloc, en els moments presents, tot el que fos afavorir la represa de tasques de reintegració ciutadana i catalana com la de l'A. de P. de l'E. C. havia d'ésser també facilitat per tots els ciutadans de casa nostra, que votaren l'Estatut, que políticament es diuen catalanistes, que pretenen coadjuvar a l'establiment de l'autonomia de la nostra terra. La mateixa perspectiva de l'autonomia no implicava cap excusa per a inhibir-se d'aquella cooperació, com no la implicava tampoc la tasca forçosament deficient de molts municipis catalans. Davant de l'adveniment de la llibertat d'un poble és justament quan més s'ha d'accentuar l'actuació d'educació autòc-

tona que el prepari i el maduri per a l'aprofitament d'aquella conquesta.

Crisi de la Protectora, crisi del llibre català, crisi de l'ús normal de la nostra llengua en les manifestacions de la vida comarcal i professional de la nostra terra. Negligència? Incosciència? Avara pobresa d'esperit, que ens faria incórrer plenament en l'altre apòstrof del Dant respecte als qui menyspreuen llur idioma? sigui el que sigui, caldria estimular en la consciència de tots els catalans la solidaritat en redimir-nos d'aquesta tara que, per als ulls enemics, desvirtua ben a fons la sinceritat dels nostres anhels i la maduritat dels nostres desigs.

(de Diari de Girona, 20 d'agost de 1932)

"EL BILINGÜISME"

(J. Mascort)

El senyor Alexandre Galí estigué entre nosaltres. Vingué a parlar-nos d'aquest tema de palpitant actualitat que és el bilingüisme. Vingué a dir-nos les seves inquietuds, que no apavaigaren les nostres, sinó que en feien néixer de noves. Si, com digué, era aquest el seu propòsit, pot estar ben satisfet.

D'aquella faisó tan captivadora com ell sap fer-ho, ens comunicà les seves observacions, que no eren, digué, conclusions de fets comprovats científicament. I davant la dificultat d'establir d'una manera concreta, en la individualitat, els avantatges o els inconvenients del bilingüisme, féu la constatació d'uns fets que es produeixen en la colectivitat, que és suma d'individualitats.

La dualitat de llengües és perjudicial i molt més encara si la segona és imposada, com havia estat el cas de Catalunya. La imposició d'una llengua altra que la materna, minva la personalitat. Tot el caràcter se'n ressent.

El poble català -cal tenir la sinceritat de reconèixer els nostres defectes- és poc afectuós, molt eixut, violent. Violència que no vol dir valentia. La valentia, el coratge, suposen serenitat, la resultant d'un raonament serè, que és incapaç de fer qui no posseeixi l'instrument ben afinat del llenguatge.

L'eixutesa en la conversa, l'aspror i brusquedat en la llar i al taller, les gesticulacions desaforades, el renec del carreter, el colpejar fortament damunt la taula, i molts altres procediments violents, són fenòmens que van aparellats amb la pobresa del llenguatge.

I ens seguí parlant el senyor Galí de les múltiples conseqüències d'aquest fet que, ell diu 'impotència locutiva'.

Resultants d'aquesta impotència locutiva, d'aquesta dificultat d'expressió, és la migrada producció escrita de la nostra gent que ha excel·lit en els diferents camps del saber. Llevat de la poesia -no ens fem il·lusions- tot acusa la manca de domini d'una llengua. Els nostres savis s'han trobat handicapats en no posseir, a la perfecció, un instrument per a fixar les seves idees, per a fixar les subtileces de llur esperit.

Un esperit i, consubstancialment, una llengua. Les zones bilingües no en tenen cap de llengua. Si la llengua no evoluciona, adaptant-se a les noves necessitats de la vida, es rovella i esdevé inservible. El mateix castellà de Cervantes és quelcom estantís i insuficient per a satisfer l'esperit del temps actual.

La cosa essencial, és la possessió a la perfecció de la llengua materna. Però ens hem de preocupar de què el castellà sigui conegut dels catalans com mai no ho havia estat. I amb molt més gust encara, quan perd el caràcter agressiu, de suplantació, d'anorreament, que abans tenia.

Ultra la disposició legal, hi ha el fet històric, inesborrable, de convivència, que pesa el suficient per a què tots reconeguém la importància del coneixement del castellà. Coneixement que serà més ferm i eficaç, si va precedit de la possessió de la llengua materna.

Ens parlà el senyor Galí de la manera d'interpretar el decret de bilingüisme. Fins als vuit anys estudiarà el nen la llengua materna. En aquella edat s'introduirà l'estudi del castellà.

Hem d'entendre que els vuit anys seran pedagògics. Quan el noi hagi assolit el nivell normal atribuït en aquella edat, començarem per la lectura i l'escriptura del castellà. Mes tard, en el darrer període d'escolaritat, l'ensenyament del castellà haurà d'ésser ben intensiu, a base del llenguatge parlat, que és l'única manera d'assegurar el coneixement d'una llengua.

Amic Galí, ens diguéreu que tornaríeu aviat. Els mestres gironins esperem, freturosos, poder-vos escoltar novament.

J. MASCORT

(de El Magisterio Gerundense, n. 1193, 20 d'abril de 1933)

"TOTA UNA FESTA"
(J. Mascort)

Com la festa major d'un poble, com el Roser d'un poble, festes tradicionals a data fixa, els companys de la Bisbal celebren anualment la seva festa. Aquest primer diumenge de juliol és esperat per ells amb una gran il.lusió.

Nosaltres havíem sentit ponderar la brillantor d'aquests actes. No en dubtàvem pas, però ara, que els hem viscut, podem dir que els seu panegiristes es quedaven curts. Cada any es superen -diuen els assidus. El d'enguany no pot ésser superat. No es pot desitjar més.

La Sala de Sessions de l'Ajuntament de Palamós, gentilment cedida per aquella Corporació Municipal, fou el marc on tingué lloc la part societària i cultural de la diada.

Finida la reunió d'aquella Associació, els fins ara 'nostre Blasi', convertit en missionista del Comitè de Llengua, ens parlà -pedagògicament ja no se n'ha de parlar enlloc que no sigui als països d'esperit imperialista- de la necessitat d'emprar únicament la llengua materna als primers anys d'escolaritat. Amb exemples viscuts, posà de relleu la confusió i el retard que produeix la formació en una llengua que no és la pròpia del nen, que un procés tan costós i llarg ha costat a la naturalesa i a l'ambient, mestres per excel.lència.

Féu remarcar que molts creuen saber el castellà, perquè en saben l'ortografia, relativament fàcil, sense donar-se compte que l'essència del llenguatge és la Sintaxi. Cita exemples que corroboren aquesta afirmació.

Una conseqüència -diu- del bandejament del català de l'Escola, es l'handicap de l'obrerisme català. Els dirigents d'aquest son, en la quasi totalitat, castellans. Aquells saben parlar, i el que sap parlar s'endu les masses al seu darrera. Si els nostres obrers sabessin parlar, segurament que el moviment obrerista català seguiria millors viarany.

A continuació fa un esbós històric de la nostra

llengua i remarca els seus períodes d'enlairament i la decadència, fins arribar a l'actual situació de comprensió i justícia que hem d'agrair a la República i al seu primer ministre d'Instrucció Pública, senyor Domingo.

I acaba fent remarcar la gran responsabilitat actual dels mestres catalans, i la necessitat de enfortir les nostres Associacions com a mitjà eficaç de reeixir airoso. La nostra situació pot esdevenir compromesa. Ens podem trobar entre dues desconfiances: dels governants d'ací i dels d'allà. Hem de demostrar que som els únics capaços per a satisfer els desigs dels uns i dels altres.

A continuació s'aixeca a parlar el senyor Junquera. Diu que és un deure seu, potser el principal, l'assabentar als mestres, que generalment no compten amb mitjans, ni els ho permet la feixuga tasca de l'Escola, del moviment pedagògic mundial.

Amb aquella claretat de judici, que demostra el domini d'aquestes qüestions té el nostre Inspector en Cap, parla dels "Centres d'Interés", dels "Projectes", facetes del mètode actiu, procediments que faciliten l'adquisició de la veritat. Assenyala els perills de les relacions massa llunyanes del Centre d'Interés, les quals deuen a la confusió, a la poca llum, a l'oblit. Cal no passar de les relacions immediates a base de l'atenció voluntària, que no pot ésser forçada només que en l'individu format, per tenir la voluntat educada. Els Centres d'Interés donaran bons resultats als primers graus.

Més tard el llenguatge i el càlcul exigeixen una sistematització.

Passa a parlar dels "Projectes", de sorprenents resultats si el mestre és prou hàbil. En lloc de la informació, la reflexió. Cal seguir la via natural per tal d'obtenir bon rendiment. El Sr. Junquera cita exemples basats en diferents assignatures. El "Projecte" demana sempre un problema. Hi ha menys intervenció per part del mestre que en els Centres d'Interés, en els quals es fa necessària, per tal d'establir els diferents enllaços, de passar els ponts.

Cal tenir en compte que els mateixos autors d'aquests mètodes donen el crit d'alerta. No és possible tot el programa escolar a base d'ells.

Tant el Sr. Junquera com el Sr. Blasi foren molt felicitats per tots els concurrents que eren nombrosíssims.

Després de visitar el formós Grup Escolar, pròxim a inaugurar-se, ens traslladarem al Restaurant Sant Jordi, /3 situat en un dels més bells paratges de la Costa Brava. Sota els pins i arran del mar, tingué lloc el banquet completíssim, exquisit i esmeradament servit, digne coronament d'aquella festa de la cultura i de l'espali que amb tant d'èxit duen a terme els companys de La Bisbal.

Per molts anys!

J. MASCORT

(de EL Magisterio Gerundense, n. 1205, 13 de juliol de 1933)

"L'ENSENYAMENT EN CATALA"
(J. M. Corredor)

Es curiós el que succeeix a casa nostra en multitud de qüestions de vertadera transcendència. Passen moltes vegades, no direm desapercebudes i oblidades, però si sense donar-s'hi ni de molt tros l'atenció ni la importància que es mereixen.

En aquests dies mansois i llacrimosos de setembre és quan s'ha verificat el reanudament de les tasques escolars. Els alumnes s'han despedit tristament dels camps i de les fagedes on durant les dues darreres mesades corrien i saltaven amb tota llibertat i, amb una punta de nostàlgia saltant-los a cada moment pels ulls, s'han encaminat novament vers l'escola. Aquell gran escèptic i aquell gran amic de la infància que fou Anatole France sabé descriure amb tota justesa i exactitud aquest complex moment psicològic, aquest entrellaçament de dolcesa i enyorança que es troba en la "rentrée de classes...".

Retornem a l'escola...Arreconem per un moment altres suggerències pedagògiques i fixem-nos en aquest aspecte: d'ençà del Decret del 29 d'Abril de 1931 promulgat per Marcel·lí Domingo, a les escoles de la nostra regió, l'ensenyament deu donar-se en llengua catalana, conreant, també activament com a disciplina, integrant del programa escolar, l'idioma oficial de la República.

I fixem-nos també en la immensa importància d'aquest aspecte: d'ell, de la seva acurada aplicació, de l'entusiasme i de la sensatesa amb què s'apliqui, depèn que en el dia de demà la catalanitat del nostre poble no sigui força deletèria, com dissortadament tant succeeix en l'actualitat, sinó que tingui un ferm i sòlid fonament.

Es ja sabut que l'article setè de l'Estatut autonòmic, el referent a qüestions d'ensenyament, no deixa un marge molt ampli a algunes de les nostres activitats culturals. Es

cert que el Govern de la Generalitat pot crear els centres d'ensenyança que estimi convenients; però els mitjans econòmics amb què deu desenvolupar-se obligaran necessàriament a una selecció i meditació acurades en la creació de futurs centres d'ensenyament. Afortunadament, aquella incapacitació en què ens deixava l'article setè ha estat molt millorada per disposicions ulteriors del Govern de la República: la mateixa referent al Patronat Universitari, la del Consell Regional d'Ensenyament Primari, pròxim a constituir-se, i que una tan eficaç tasca podrà portar a terme per a la iniciació escolar de la cultura catalana.

Ja amb anterioritat a l'aprovació de l'Estatut, la República atorgà a Catalunya un reconeixement plenament explícit del seu dret d'iniciar les joves promocions en llengua vernacla. Ara, en ple règim autonòmic, aquest dret no ha de restar com una possibilitat o com una vaga aspiració, sinó que deu convertir-se en una plena i vivent realitat, fent el que calgui i sigui precís, Dret que, per altra part, no exclou ni lesiona el coneixement de la llengua castellana. No ens mou cap afany xovinista en fer aquests comentaris; considerariem una greu equivocació la del mestre que tingués llastimosament oblidat o no atengués degudament l'imprescindible estudi de l'idioma oficial de la República.

En aquest moment decisiu en què la personalitat autòctona de Catalunya té camins oberts -enclavats, afortunadament molt per damunt dels vaivens de les nostres lluites polítiques- per a redreçar-se i enfortir-se, creiem també no deu oblidar-se aquesta prescripció provinent des de temps del Ministeri d'Instrucció Pública: que l'ensenyança a casa nostra deu donar-se en català. I en català correcte i precís, tal com reclama i exigeix la tasca escolar.

JOSEP Mª CORREDOR

(de L'Autonomista, 27 de setembre de 1933)

"ELS PATRONATS ESCOLARS"
(Vicens Puig)

/4

Tornarem a parlar d'aquests Patronats que tan mogut tenen al Magisteri nacional. Però, aquesta vegada, no ho farem pas amb la faisó extremadament crudel amb que ho fèrem a l'any 1922.

Ja mai per ceguera ni per ofuscació de criteri envers un centralisme absorvent; ni pas tampoc perquè fossim enemics dels drets que tenen els pobles de fesomia propia; ni molt menys que reneguessim de la llengua que sempre hem parlat ni de la sang catalana que corre dins nostres entranyes, combatrem, alehosres, als Patronats escolars de Barcelona. Les causes eran tot unes altres; i malgrat d'aixó, el passionalisme feu que fos molt mal entesa la nostra tasca.

Exceptuant contades salvetats, que tal volta fòren ja les forjadores dels Patronats que esmentem, el catalanisme de 1922, i no sabem pas si ho direm prou bé, era, per a nosaltres, un catalanisme de frontera; un catalanisme estancat, clos, absolut i fanatitzador; heretatge, en part, del tradicionalisme i del grup dels apostòlics de l'època ferrantina. Vèiem un catalanisme monopolitzat i nosaltres, no podiem sentir simpatia envers l'actuació conservadora dels prohoms de la poderosa entitat monopolitzadora.

Mirant les coses d'aquesta manera, podem nosaltres veure amb bons ulls l'intervenció directa d'un catalanisme aixís pastat, a l'ensenyament primari oficial? Podiem nosaltres, aixís com aixís, entregarnos a les pretensions d'una entitat qu'aspirava, fa poc, a reduir el Pressupost de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i mes tard s'oposava a que fossin establertes unes Escoles al carrer de Lleida? Com podiem mirar a una entitat capaç de fer això i molt mes? Que podiem esperar d'un grup de financers que cap d'ells porta els seus fills

a l'escola nacional? Com se portà el seu cap amb els mestres quan fou ministre de finances? Anavem acertats?

El catalanisme de 1931 ja no es aquell catalanisme; ja es, en gran majoria, tot un altre catalanisme. Ja es un catalanisme obert, progressiu, tolerant, intel·lectual, europeïsat i d'intel·ligència amb els altres pobles; i, sobre tot aimant de les formes democràtiques. Dins el catalanisme de 1931 hi tenen lloc totes les idees sens fer excepció de les mes extremes i aquest catalanisme no fuig pas de resoldre les qüestions socials que a nosaltres tan capficats ens tenen. Amb aquest catalanisme, hi convivim perfectament; mes ben dit, també ens sentim uns perfectes catalanistes. /5

Aquest catalanisme es el catalanisme que per arreglar el problema de la cultura a Catalunya aspira a la conquesta dels Patronats escolars. Aquest es el catalanisme que construeix escoles sens demanar un céntim a l'Estat; es el que al front de les dites escoles hi col·loca mestres oficials sens que cap llei l'obligui: que subvenciona als tals mestres amb un considerable sobressou i que comprén que per la redenció dels pobles no hi han altres mitjans que la cultura. Un catalanisme dretà i conservador jamai pot fer semblant obra perquè seria anar contra la seva escola: Aquest es el catalanisme que ha de mirar amb recel el Magisteri: no l'altre; no, el d'avui qu'ens alça palaus per escoles i supleix la tacanyeria de l'Estat donant als mestres un crescut sobre-sou...

Ni avui per avui, ni demà, ja no han pas de ocasionar cap mena de sospita els Patronats escolars tal com els organitza l'Ajuntament de Barcelona. Qui els patrocina, qui els ampara, qu'ils demana, son gent culte i de la gent culte no n'hem pas d'esperar el règim d'injustícies dels temps passats que tan temen molts mestres cas de generalitzar els dits Patronats a altres poblacions de Catalunya. El Patronat ve a representar la reacció del poble cap a l'escola nacional i el poble que s'acosta a l'escola nacional, no si acosta pas per atropellar als mestres ni per intervindre en la seva cultura per reixir els abusos dels temps vell. Cap poble que això pretingués,

pot recórrer a la creació de Patronats perquè crear Patronats vol dir fer escoles, proveir-les amb mestres oficials i donar-les un sobresou. Hi ha que seguir forçosament el ritme de Barcelona.

Ademés: com se proveeixen les escoles de les grans poblacions? Per concurs; per número d'Escalafó i qui va a ellas? Posant penyora de sincers, preguntém, quin crèdit general te, per exemple, l'escola nacional a Barcelona, proveïda exclusivament per concurs? Altre cosa fora, com deiem nosaltres fa temps, i que tal vegada no farien tan necessaris als Patronats, que les escoles de poblacions importants fossin proveïdes la meitat per oposició entre mestres joves i altre mitat per antiguetat; indicació que fou mal mirada. Perqué? Perque es molt perillós aixó de tocar, entre nosaltres, privilegis i número d'Escalafó. I no se sap veurer que en moltes ocasions qui no vol una cosa te que menjarsen un altre de pitjor, (per ell, eh?).

Un altre qüestió: si els Patronats s'imposen; si es la colectivitat qu'els reclama per a major garantia de les seves necessitats culturals; si l'experiencia d'un fracàs de provisió, ocasionat pel mateix Magisteri, els provoca, qui es el Magisteri per oposar-se a tal novetat siguent un servidor /6 de la dita colectivitat? Si el Magisteri preten imposar-se, perquè se'l tindrà.

Aquí no cap mes remei que col.laborar a l'obra; corretgint defectes; encausant l'opinió; i marxar d'acera sempre amb la mateixa societat que el paga i el sosté. D'aquesta manera pot esser, arribarem a conquerir una posició que'ns tregui d'aquest lloc de desconsideració que encara estém passant.

Que els mestres de les demás regions s'han declarat enemics del règim de Patronats? Que se'n declarin. El seu cas es molt distint al nostre. Però, i si a l'Aragó hi hagués aragonesistes, a Castella, castellanistes, a Andalusia andalucistes, etz, que fessin lo que fan a Barcelona, diguem els catalanistes, pensarían de la mateixa manera?

A lo que te dret a exigir el Magisteri es que no es concedeixi cap règim de Patronat a cap població de Catalunya que no se sotmeti a aquest quatre punts: tenir fets els locals escolars; provisió per mitjà de mestres oficials; concessió d'un sobre-sou considerable, i renuncia a l'intervenció pedagògica dels mestres...

I també que arrel dels Patronats no es formi una nova casta de Mestres que sens presenti amb certs aires de superioritat. Això no, que no es pot admetre, ni els mateixos ho han d'intentar.

VICENS PUIG

Nota: aquest article no es pas de propaganda com d'altres que se n'han fet per fer mèrits al objecte d'obtenir un nomenament del Patronat. Nosaltres parlem sens haber sigut solicitants de les últimes classes proveidas.

(de El Magisterio Gerundense, n. 1095, 5 de març de 1931)

"QUÈ ES PROPOSA LA PROTECTORA?"

(A. Fàbrega)

No voldria de cap de les maneres ser injust amb l'"Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana", entitat en la qual he col.laborat durant molts anys; però tampoc, davant del silenci de tothom, no puc restar impassible, per creure que ha arribat el moment d'emetre el criteri, que suposo compartit per un nucli de catalans, que veu les coses d'una manera bastant diferent de com eren temps enrera.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, és a dir, l'associació dels catalans que propugnaven per un ensenyament a base de la llengua materna, ha realitzat una obra meritòria des de diversos punts de vista. Cal reconèixer-lo i cal fer-lo constar. Manuel Folguera i Duran n'ha estat, per sobre de tots, l'apòstol. Així s'ha contribuït a fer arrel·lar en l'esperit del poble un principi pedagògic admès per tots els humanistes i per tots els tècnics, i també un aspecte polític, admès per totes les ideologies i per totes les classes socials.

Pot dir-se que la Protectora ha estat, durant anys, l'aglutinant pedagògic i polític de Catalunya, i una de les entitats que més ha contribuït a què el nostre poble tendís a retrobar la seva personalitat.

Això cal dir-ho en honor a l'obra realitzada i en aquest aspecte, els vells directius de la Protectora i els seus associats poden estar satisfets de l'èxit assolit.

Ara bé l'A. P. de l'E. C., en constituir-se, i especialment durant la Dictadura, tenia una missió concreta a realitzar; cal veure, però, si ara la té també, i en cas afirmatiu, si té la mateixa modalitat.

II

Ha estat dit per mitjà de la premsa que molts catalans s'havien donat de baixa de la Protectora perquè consideraven que ja havia realitzat la seva missió. Si realment la seva finalitat era aconseguir que els infants rebessin l'ensenyament en llengua materna, amb el decret del bilingüisme, en el qual s'obliga a totes les escoles oficials de Catalunya ensenyar la llengua materna i amb la llengua materna, la Protectora, en ésser reconegut per l'Estat, allò que era la seva finalitat essencial, rep alhora que els honors i la glòria, la ferida de mort.

Fins aleshores, fins que Marcel·lí Domingo publicà el decret del bilingüisme, la Protectora havia de crear i mantenir la seva finalitat, i encara, contrarrestar l'acció oficialment hostil de l'Estat per mitjà dels seus centres d'ensenyament, els únics en els quals oficialment no hi podia res el poble de Catalunya. Però una vegada publicat el decret de bilingüisme que l'Estat concedeix, cosa per la qual es lluitava, hom es pregunta: ¿què ha de fer ara la Protectora? Heus ací el moment crític.

III

Els elements directius de la Protectora creuen que l'entitat ha de tenir novament l'empenta econòmica i moral d'abans de la Dictadura, i fan a través de la premsa, una gran campanya de proselitisme, al meu entendre equivocada en alguns punts i injusta en altres, que crec contribuirà a la davallada de la Protectora.

Així veiem com Bofill i Mates, del Consell Directiu, home que té a més una significació política de molta responsabilitat, publica els dies 1 i 2 de març a "La Publicitat", amb el títol "A renovar Catalunya", en el qual vol demostrar la transcendència enorme que té per a nosaltres el que tinguem o no a les nostres mans els organismes de cultura, si s'aprova l'Estatut. En quant a això, crec que ningú de casa nostra hi té res

a dir. En canvi, quan diu: "L'Escola, en quant és formació ha de tenir com a motor invisible un motor visible: un pare, un mestre; ací un mestre catalaníssim", afirmació de caràcter xovinista, i es contradiu amb aquesta que trobem no gaire lluny: "el magisteri és una formació integral, vital; no pas una dèria filosòfica, ni científica, ni literària, ni litúrgica, ni esportiva, ni civico-militar".

Aquesta posició, una mica greu en un home com Bofill i Mates, perquè ens demostra no posseir una visió actual de l'escola com a lloc de formació, i ho és més encara quan advoca per un principi totalment inadmissible, ja no pels professionals, pels educadors, sinó pels ciutadans, quan admet l'intrusisme en aspecte tan delicat com és el d'educar els infants. Bofill diu així: "A la primeria del règim autonòmic que Catalunya no compatarà amb gaire personal pedagògic adequat, convindrà tenir present que val més un bri humil d'espiritualitat ben catalana, que un títol o disciplina, per oficial que sigui".

* * *

Pere Mialet, el 15 de març, a "La Publicitat", amb el títol "La catalanitat dels nostres mestres", publica un article en el qual s'ataca els mestres d'una manera injusta, i especialment els mestres oficials, quan diu: "En diverses ocasions, el Municipi de Barcelona ha obert concursos per a proveir places destinades als Grups Escolars. En totes aquestes ocasions han concorregut estols de mestres que han ignorat en absolut la llengua catalana". Més avall trobem: "Els mestres han viscut divorciats de la llengua vernacla, per dessídia, i per manca de patriotisme". I encara: "Per a ells -els mestres- educar-se i instruir-se no significa res si no reporta un profit".

* * *

Albert Bastardes, President de la Protectora, amb el títol "d'Els mestres catalans", publica el 17 de març un article a "La Publicitat" en el qual fa aquesta crida: "Ciutadans: ajudeu l'A.P. de l'E.C., perquè pugui millorar, com es proposa, la situació econòmica dels mestres catalans".

"Mentre arriba el dia que l'escola catalana sigui a la nostra terra l'escola oficial, i mentre Catalunya, mestressa d'ella mateixa, no tingui el nombre d'escoles suficient, és absolutament necessari protegir les escoles particulars".

Així fan la campanya els dirigents de la Protectora per a assolir nous socis; campanya que no sols crec equivocada -posició Bofill-, sinó injusta -posició Mialet-, i fins sectària -posició Bastardes-.

IV

Bofill i Mates, on s'equivocava més lamentablement, és quan afirma que "convindrà tenir present, que val més un bri humil d'espiritualitat, ben catalana, que un títol o disciplina, per oficial que sigui".

Es molt de doldre que un home de la representació de Bofill i Mates, home que podia haver ocupat un lloc preeminent en les esferes governamentals catalanes, sembli ignorar que avui l'espiritualitat no és suficient per a cap professió de caràcter tècnic. ¿Admetria Bofill i Mates solament l'espiritualitat en un metge, en un arquitecte o en un enginyer? ¿Per què l'admet, doncs, en l'ensenyament, que avui, més que mai, exigeix una especialització? ¿Es que ignora la diversitat i la complexitat psicològica dels nens? ¿Es que no sap les diferències mentals determinades per l'edat, i que exigeixen un ambient i una metodologia adequada? ¿No té Bofill idea dels testos que ens mostren uns nois endarrerits, uns nois normals i uns nois superdotats? ¿No coneix alguna de les obres per a mesurar objectivament el treball escolar, entre les quals n'hi ha en català, que posen en clar l'eficàcia del treball escolar, i per tant l'eficàcia de la metodologia?

No, un home com Bofill i Mates, té massa responsabilitat perquè ens faci un article pro-Protectora a base d'unes divagacions més o menys sentimentals, i serveixi per a desorientar els lectors, que encara creuran que el mestre pot ésser substituït fàcilment per una persona catalanista o romàntica, quan a hores d'ara a un mestre no deu ni pot substituir-lo sinó un altre mestre, que ja hem de considerar que té una forta vida interior, i per tant és posseïdor d'una densa espiritualitat.

***

Pere Mialet és injust en atacar els mestres i especialment els mestres oficials, quan diu que "han viscut divorciats de la llengua vernacle" i que "per a ells educar-se i instruir-se no significa res si no reporta un profit". Es injust perquè ignora el concurs valuosíssim aportat pels mestres oficials a l'obra de la Protectora. Que repassi, Pere Mialet, els concursos de lectura i escriptura, de geografia i d'història, organitzats per la Protectora, i allí veurà si els mestres han viscut divorciats de la llengua vernacle; que miri si en els Consells directius no hi ha hagut, en alguna de les comissions, mestres oficials; que vegi si l'assessor tècnic de la Protectora, senyor Pere Romeva, no és un mestre oficial, i en quant al profit, es veu que Pere Mialet ignora que els inspectors de Barcelona foren traslladats, en temps de la Dictadura, perquè no volgueren donar una nombrosa llista de mestres defensors d'una cultura catalana, que havien actuat la majoria al costat de la Protectora per a evitar que fossin exiliats; i encara deu ignorar Mialet una sessió a la Casa del Mestre, on els mestres oficials, en la quasi totalitat, arreconaren d'una manera digníssima els dos o tres mestres no catalans que estigueren al servei de la Dictadura.

Si desconeixen l'obra del magisteri ¿per què, per fer obra pro-Protectora, se'ls ha de desprestigiar i s'han d'aprofitar les planes de "La Publicitat", per a crear un am-

bient en el poble que da cap manera els mestres en són mereixedors?

* * *

Albert Bastardes, President de la Protectora, ¿per què demana als ciutadans un ajut per a protegir les escoles particulars? Precisament ara que la República no sols permet, sinó que legisla, en pro de l'ensenyament de la llengua materna i amb la llengua materna ¿els ciutadans ens hem d'aplegar per a protegir les escoles particulars? Precisament ara que la República crea milers d'escoles per tal d'extingir l'analfabetisme ¿hem de protegir les escoles particulars? Precisament ara que la República converteix l'escola en un fogar de ciutadania, creant uns consells locals per a protegir l'escola, que ja no ens és ni hostil ni estranya, ¿hem de protegir les escoles particulars? Precisament ara que tant s'impulsa des de dalt, des del Govern de la República, per a la creació de biblioteques escolars, donant tota mena de facilitats, ¿hem de protegir les escoles particulars?. Precisament ara que la tendència és la de la socialització de l'ensenyament, per a assegurar la funció educativa i procurar que no estigui a mans de gent inepta i incontrolada, ¿hem de protegir les escoles particulars?

¿És que també s'ignora que en alguns Estats l'ensenyament primari ha passat ja a la història?

I encara, en aquests moments, que l'ensenyament primari (particular) oficial no ens és hostil, ni tan sols estrany, i que és també nostre, com a part integrant de la República, i és, a més, gratuït, ¿hem de contribuir a sostenir escoles particulars, sempre oneroses i que, excepció feta d'un Ateneu d'Igualada, la immensa majoria són a base de negoci o d'interessos polítics o confessionals, però mai objectivament de cara als infants?

Hom ho s'explica la posició del President de la Protectora. Ningú no creuria -donada l'honorabilitat del senyor Bastardes- que hi hagi ni remotament el més petit desig de protegir empreses de més o menys envergadura comercial que explotin l'ensenyament, per a posar-les enfront de les escoles de la República. Però si aquesta posició ha de quedar absolutament descartada de l'obra de la Protectora, no gens menys se'ns en presenten d'altres que, amb el desig de protegir escoles particulars, no es poden admetre.

En efecte. Ara no queden sinó tres tipus d'escoles particulars: escoles laiques com les de la República; escoles de tipus polític o social, i escoles més o menys declarades confessionals.

Si la Protectora vol ajudar les primeres de caràcter laic ¿per què no es posa al costat de les escoles oficials, per a completar i afinar la seva tasca educativa, en lloc de protegir escoles particulars, i contribuir, així a preparar l'obra del futur Govern de Catalunya?

I si vol ajudar a enfortir i a arrelar encara més les escoles de caràcter polític o social, o les més o menys declarades confessionals ¿realitzarà llavors la Protectora una obra de caràcter nacional?

¿És que la Protectora ha d'aplegar els ciutadans de Catalunya de diverses tendències, i estaments, perquè sostinguin institucions que estiguin no sols al marge, sinó moltes d'elles enfront de les de la República, de caràcter eminentment nacional?

Si fos així, ¿no s'adonen que la Protectora no podria atribuir-se una finalitat en la qual convergessin totes les parts integrants de la Catalunya, i deixaria d'ésser l'entitat símbol d'abans de la República i podria esdevenir, amés, una entitat de caràcter unilateral, limitat i jamai una entitat de caràcter nacional?

¿És que per als dirigents de la Protectora la República té la mateixa significació que la Monarquia? Llavors, ¿la Protectora quin camí s'ha traçat i què es proposa?

Malgrat tot, procurarem estudiar en un altre article la missió que en aquest moment li està confiada.

A. FÀBREGA

(de El Autonomista, 6 d'abril de 1932)

"DE FEDERACIÓN"
(L. Moreno Torres)

Entre los varios temas que se trataron en la última sesión de la Federación de Maestros de Cataluña, ocupó algunos momentos la atención del Consejo directivo la escasa actividad de las Asociaciones del Magisterio catalán y el poco interés que demuestran por el desarrollo pujante de la Federación.

Debe tenerse en cuenta que, mientras los servicios de primera enseñanza no dependen directamente del Gobierno regional, la existencia de la Federación solo puede tener por base el sentimentalismo, pues no hay intereses materiales que defender con independencia de los generales que atañen al estado español.

Si se recuerda que el Magisterio catalán ha estado, en su casi totalidad, separado de los elementos regionalistas por su especial concepción del problema de la enseñanza primaria, completamente opuesta a las conquistas logradas por los Maestros para emanciparse del caciquismo pueblerino, no se hallará extraño que sólo haya influido en la constitución y vida de la Federación un deseo de fraternidad entre los compañeros de profesión que sirven en territorio tan bien determinado en varios aspectos.

De ahí, pues, que exista esa carencia de entusiasmo que todos deploramos.

Hay que suponer que las recientes disposiciones, al llevarse a la práctica, crearán aquellos intereses de referencia y entonces se convencerán los retraídos de la necesidad de constituir un fuerte núcleo para defendernos de posibles desviaciones y perjuicios.

Claro está que como vale siempre mucho más prevenir que curar, sería muy conveniente recapacitar en la necesidad de dotar al organismo societario regional del vigor indispensable antes de que se presenten las primeras dificultades.

El temor de que se confie la dirección de la enseñanza en Cataluña a personas ajenas a la profesión, de la extensión desconsiderada de patronatos escolares, del pase de la enseñanza a los municipios, todo ello constituye motivo de preocupación para los que preven un próximo porvenir lleno de obstáculos para regular la marcha del Magisterio y de la enseñanza a la región.

El hecho de no conceder a las Asociaciones la designación de sus representantes en el Consejo regional, da ya una idea del deseo de acaparación que existe en unos u otros elementos de los que intervienen en la propuesta reforma.

Si la Federación de Maestros de Cataluña contase con la asistencia entusiasta de todos los asociados de la región, su Consejo Directivo se vería con mucho más aliento para reclamar de los poderes públicos, nacionales o regionales, el reconocimiento de todos aquellos derechos debidos a una organización que tanto puede influir en la cultura del pueblo catalán y por ende en el progreso de la nación española.

Hay que pensarlo y obrar en consecuencia.

L. MORENO TORRES

(de El Magisterio Gerundense, 26 d'octubre de 1933)

"EL INTRUSISMO"
(Vidal)

Leemos frecuentemente en la prensa diaria reseñas /2
de reuniones, notas de acuerdos, de viajes, de las varias andanzas y gestiones llevadas a cabo por una entidad de reciente formación que se titula "Frente único del Magisterio particular de Cataluña".

No nos parece mal que ciertos sectores se agiten en busca de un mejor acomodamiento, ni nos sorprende esta febril actividad en época en que empieza a ser corriente el deseo de cambiar de postura.

Pero sucede que esos señores, contagiados del entusiasmo propio de las grandes mutaciones, van en sus esperanzas y anhelos más allá, bastante más allá de lo que la conveniencia general y las más elementales normas de equidad pudieran aconsejar.

Las puertas del Magisterio oficial han estado siempre abiertas a todos los maestros que han logrado salvar el tamiz de la oposición. Se ha hecho, en verdad, una crítica acerba contra ese sistema de ingreso. No obstante el defecto de la oposición no puede estar en la prueba en sí, sino en la manera de realizarla. La oposición viene a ser un control, una garantía de selección que se reserva el Estado sobre los aspirantes a servirle, en este caso concreto, desde la Escuela Nacional. Si este medio de selección ha sido hasta aquí de dudosa eficacia hay que buscar la causa de ello en la desorganización y en la tendencia a subvertir los principios justicieros, /3
propias de todo un sistema que se halla en período de disolución

No creemos que la creación de escuelas en proporción alentadora se haga como operación espectacular. Los nuevos dirigentes son personas de reconocida seriedad que ansiosamente buscan adecuado remedio a los grandes males que nos aquejan.

Su mismo esfuerzo ejemplar les aconsejará recurrir a las mejores soluciones, que garanticen el éxito de la empresa. Y la creación de cuantiosas escuelas que sólo ostentaran el nombre, sin que se debatiera en su interior el espíritu renovador del momento no puede interesarles, ni pueden pretenderla. Hay por doquier un ansia de eficacia y de mejora de los existente que forzosamente ha de traducirse en normas de mayor rigor y de mejor buen sentido que las puestas en práctica hasta hoy.

Estas consideraciones son las que nos inducen a no participar de esos optimismos tan voceados por los comités de profesores de colegios particulares y a considerar inoportuno un ofrecimiento que pone al descubrimiento pretensiones y apetitos no muy respetables.

Esa gesta magnífica del Gobierno en lo que respecta a creación de escuelas no puede representar de ninguna manera una puerta abierta al primero que se presente. Ahora como nunca el magisterio debe reclutarse a base de selección rigurosa y eficaz.

VIDAL.

(de El Magisterio Gerundense, nº 1111, 25 de juny, 1931)

"ESCOLES I MESTRES PARTICULARS"
(Celestí Roigé)

Fins ara, l'escola nacional, trista, pobra, sens material pedagògic era mirada amb certa desconfiança per la gent adinerada. Escoles, en general de les grans urbs, escoles de les viles y dels llogarrets feien llàstima per la seva instal·lació indecorosa.

De les tristeses tothom, desgraciadament en defuig i l'escola nacional era mirada amb recança, malgrat de donar fruits abundosos. Allà on s'hi alçava una escola particular, hi havia matrícula bastant nodrida; i sí aquesta escola tenia pati, jardinet, certa graduació, forces hores d'estada, una bona quota i una cartera plena de llibres, malgrat festiguegés als escolars, encara augmentava més el nombre d'alumnes.

El mestre nacional la desconsideració oficial del qual per part dels governs de la monarquia fou a tot temps ben manifesta, per més que lluités, que la seva preparació pedagògica fos ben acurada, sucumbia molts cops, davant l'esquer ben preparat de l'escola no oficial.

I aquest estat de coses separaven als alumnes en dos classes d'escoles: la dels rics y la dels pobres: Les primeres, les particulars; les segones, les nacionals, ço que donava lloc, així mateix, a mestres rics i a mestres pobres.

La deixadesa d'aquella monarquia envilida que jamai va tenir cura en enfocar a plena llum els problemes vitals del país no avergonyint-se de tenir abandonades les seves escoles, ultra deixar també abandonats a milers de nens i nenes d'ensenyament, oficial, els pares dels quals havien de cercar mestres allà on fossin, i que tampoc feia cas dels clams ben fonamentats i virils que el Magisteri li dirigia demanant dignament millores morals i materials, en feia en canvi força de les peticions que li arribaven de moltes escoles particulars, essent pròdig, aquell Estat que abandonava les seves escoles, en cedir a mans plenes subvencions a les no oficials que després de cobrar quotes ben respectuoses feien ganyotes a les de l'Estat.

I prova la capacitat del Magisteri Oficial, que entre altres ciutats, Barcelona enfoca el problema cultural i d'una embranzida aixeca palaus i més palaus a la cultura, els mobla de material acuradament, posa al front dels grups escolars a mestres nacionals i els dota de mitjans a fi i efecte de que no tinguin altra preocupació que l'escola, i l'escola nacional triomfa i queda dignificada. El que tot un Estat raquí-tic no sab fer ho resolt un municipi.

Ve la República en bona hora i comença l'obra revolucionaria de l'escola, perquè, desgraciadament tot estava per fer. En Marcel·lí Domingo, ben preparat en l'ensenyament decreta i més decreta amb encert, diu el que ha d'ésser l'escola nova, ens parla de l'escola única, fa promeses solemnes de dignificar el Magisteri i això d'una manera fulminant desperta els mestres particulars. Reunions i més reunions, telegrams, i més trelegrames, visites i més visites al Ministeri, oferiment de locals, assemblees i anuncis de congressos i escalafons etz., etz.

No és que als mestres nacionals aquest moviment continuat ens apeni, es molt respectable que tota col·lectivitat defensi els seus interessos, però, si que ens apena que en el fons de tota aquesta preparació hi nien altres pretensions, çó és la de dirigir escoles i grups escolars oficials, sens altre mèrit que haver regentat escoles particulars.

No falta qui s'alaba d'anunciar que ja tenen garantia plena de lograr-ho, altres diuen que treballen amb fermesa per assolir-ho, més a totes aquestes maniobres, si es que realment se posen en pràctica, trobaran entre nosaltres una ferma oposició. Que vinguin en bona hora a nodrir les nostres files, però que passin abans pel cedaç, per on han passat tots els mestres oficials.

Adquirir mèrits sí, un cop ingressats ja en la carretera; més entrar per la porta falsa jamai. Ni la República podrà obrir aquestes portes ni el Magisteri Oficial hi assentirà.

CELESTÍ ROIGÉ.

(de El Magisterio Gerundense, n. 1120, 8 d'octubre, 1931)

*"ELS MESTRES DE LA REPÚBLICA"
(M.Tolosà Surroca)*

Tots recordareu que en mítings, conferències, etc., s'ha vingut dient que del que estava més mancada Espanya era d'escoles. Llavors, que cada any se'n crearien 7.500, etc. Però del dir al fer va molta distància. Per a no entrar en detalls, afirmarem, per això, que la Revolució s'ha fet des del Ministeri de la Guerra, i que solament s'ha iniciat vagament, en embrió, potser confusament, des del Ministeri d'Instrucció Pública.

Puntualitzem i parlem clar, que ja comença a ésser hora que així es faci. Entre altres coses, tenim, per exemple, que a Barcelona es creen dues centes places, que solament podran abastar mestres nacionals, i trenta de l'Ajuntament, amb iguals condicions.

Reconeixem l'intel.ligència i honorabilitat professionals de molts companys del Magisteri, però tampoc cal oblidar els que han entrat pels "padrins" i per immoralitats inconfessables, com ha reconegut el senyor ministre en les seves manifestacions als periodistes el 9 del corrent; alguns d'aquests, per altra banda, vertaders cacics de la Dictadura en alguns pobles i ciutats, i més mortífers per l'ànima del nen que el pitjor dels metges. Que aquests vagin amb aquells en fruir garanties, és senzillament vergonyant.

Tot el respecte, totes les atencions pels qui han sabut aguantar l'empenta dictatorial: amb aquests mestres nacionals hi haurien d'anar aquells que han tingut la respectable opinió de no voler fer mai oposicions per a no servir en un règim de monarquia absoluta i han lluitat des de l'escola privada i s'han vist perseguits i vexats pels desgovernos que havem patit. La seva tasca ha estat tan revolucinària o més que la dels polítics.

En aquells mítings i conferències es parlava d'escoles, però es deia als pares: Els vostres fills tindran mestres làics, republicans, garantia de les llibertats de què són mereixedors tots els infants. S'ha parlat d'escoles i no s'ha parlat dels mestres, de quins mestres! i pitjor si algú ho hagués promès, perquè els fets no respondrien al què digué.

Són molts els que durant tota la vida han lluitat des de l'escola, en la premsa, en el míting, en conferències i estat perseguits com a mestres. Han ajudat a enderrocar la monarquia i fins ara estan decebutos pel què fa referència a una reivindicació vers els mestres lluitadors, que són una garantia per a la formació espiritual del nen i una garantia pel manteniment de la República.

Llegidor: dóna una ullada pel teu entorn i trobaràs algun que altre mestre clericalíssim i monàrquic. Té, si és nacional, un dret adquirit, -adquirít forces vegades per recomanació,- i ¿què farà, ara: serà laic, republicà, forjador d'ànimes lliures? No ens fem il.lusions: farà la tasca que més li convingui, perquè en una lliçó de Dret, d'Història, etc., és molt senzill decantar-ne el sentit sense dir-ho clarament. "L'esperit del mestre sempre aleteja a l'escola". No volem dir que els persegueixin, no; però sí cal vigilar si la seva obra es massa perillosa per la salut de la República. Si és perillosa, si pot acabar amb indesitjable, no hi ha inconvenient que els mantingui l'església o els monàrquics i els porti allà on vulguin, però que no frueixin del pressupost de l'Estat.

Els militars ascendeixen per mèrits de guerra, els polítics per mèrits revolucionaris, en aquestes hores. ¿I els mestres que han suportat la guerra, una aferrissada lluita, que han forjat homes evolucionaris o revolucionaris, tenen de quedar-se en una escola amenaçada per tota la gamma de nacionals sense distinció, que poden ofegar la seva obra, per ésser aquelles gratuïtes? No és just. Si segueixen així les coses, es condemnarà a l'ostracisme més injust aquells mestres liberals de les escoles particulars, per a substituir-

les més o menys dissimuladament, per escoles confessionals, emparades pels diners del clericalisme que en l'escola es jugarà la darrera carta.

Algú dirà, que vagin als Cursets. Ah, els cursets!, és l'atzagalada més gran que havem patit. Però ha servit per a què el poble es donés compte que el Mestre ja no és aquell be pacífic i beatífic que li havien volgut fer entendre el clericalisme i caciquisme. Ha vist que és un home conscient, capaç de conquerir el títol de primer ciutadà de la República i que, com cal, sap llançar-se al carrer per a no deixar-se trepitjar la seva dignitat.

A més a més, diu la Constitució de la República espanyola en el seu primer article, que "España es una República democrática de trabajadores de toda clase, que se organiza en régimen de libertad y de justicia". Ho acceptem com el qui més, però si és una República de treballadors, necessitem, nosaltres els mestres, d'aquest treball per a poder viure i no que es condemni els cursillistes a mig any sense poder dur el pa a taula i perdre, de moment, la col·locació, i encara sabent que 14.000 mestres tenen de quedar-se al mig del carrer sense possibilitats d'exercir el càrrec.

Els mestres que exerceixen en una escola particular no poden, no deuen anar als cursets, malgrat aquests tinguessin una altra disposició més factible. I els interins tampoc se'ls deu sotmetre d'aital forma, perquè també tenen el seu dret adquirit, els seus mèrits després d'uns anys d'anar vivint magrament d'un poble a un altre poble, en una lluita que avui es preté anul·lar.

Les solucions tindrien d'ésser més justes, més democràtiques. Els fets són la millor garantia: hauria d'haver-hi forces visites de varis inspectors durant quatre, sis mesos a les escoles particulars i davant la tasca positiva del mestre donar-li una plaça en propietat dintre l'Estat, com també els interins. Aquells que mai han fet pràctiques, que passessin

a fer-ne durant un temps determinat prop d'un altre mestre acreditat, nacional o particular, o en un Curset de possibilitats econòmiques, entrant tots en una classificació numèrica d'avantatge, per anar cobrint les places vacants o de nova creació. En l'informe haurien d'anar-hi els qui són millor garantia pels fills dels pares que han portat la República amb els seus vots.

M.TOLOSÀ SURROCA.

(de El Autonomista, 17 de novembre, 1931)

"ELS MESTRES DE LA REPÚBLICA"
(Josep Mascort)

Hi ha un adagi català que diu: "Qui diu mal de l'ase, aquell el compra". I si bé podem acceptar-lo, tolerant-ne el sentit, en quant suposa traça, enginy, una mena de diplomacia, en les relacions entre mercaders, que, de cara al negoci, en deslloar i menysprear una cosa cerquen l'adquisició d'ella a més baix preu, no podem acceptar-ho, no podem capir que hi hagi qui ho accepti i ho practiqui, quan el menyspreu i el vituperi recauen en la dignitat d'una professió que hom vulgui exercir.

Perquè coneixem el company Tolosà, autor de l'article que, amb el mateix títol que encapçala aquestes ratlles, aparegué a "El Autonomista" del dia 17 del corrent; perquè el sabíem un esperit equànime; perquè ens han causat una gran estranyesa les seves no massa benèvoles insinuacions en referir-se als mestres de l'Estat, als mestres de la República; per això hem pres la ploma, per sortir al pas a la seva diatriba. I ja que ell volia puntualitzar i parlar clar, li objectarem curt i ras ço que segueix:

Referint-se a la provisió de les places de Barcelona, diu l'amic Tolosà: "...amb aquests mestres nacionals (els que saberen aguantar l'empenta dictatorial) hi haurien d'anar aquells que han tingut la respectable opinió de no voler fer mai oposicions per a no servir un règim de monarquia absoluta i han lluitat des de l'escola privada i s'han vist perseguits i vexats pels desgovernos que havem patit". Doncs, bé. Creiem que es podrien comptar amb els dits d'una mà, si és que n'hi ha cap, els mestres que tingueren una tan respectable opinió. Sabem del mateix amic Tolosà, que als anys immediats de finida la carrera, altres eren els motius que l'allunyaven d'exercir

la, tant oficialment com privada.

Altrament. Hi ha moltíssims mestres de l'Estat, d'esperit liberal i d'una conducta rectilínia, que amb dignitat insuperable, no es doblegaren mai a les imposicions dictatorials. I aquests mestres, que encara rodaran molts anys pels pobles i poblets de la nostra terra, no mancats de privacions, després d'haver patit, molts d'ells com una mena d'exili a les regions més llunyanes de la península i fins de Canàries, aquests mestres, molts d'ells, no farien a Barcelona cap mal paper. Molts d'ells, com l'amic Tolosà, també foren un dia digníssims mestres privats.

I allò de "la intel·ligència i honorabilitat professionals", hem de convenir que no deu ésser patent ni dels nacionals ni dels privats. Com en totes les coses, arreu hi ha de tot.

I essent això tan evident, creiem que és poc discret, poc noble, excessiva gosadia i una tàctica que tard o d'hora fa fallida, el voler sobressortir empetitint la personalitat d'altri, amb arguments falsos o d'una resistència molt feble. L'excelsitud hem de cercar-la en el propi valer.

I tot això ho diem al company Tolosà i a tots els mestres privats d'escoles privades, que creuen tenir en nosaltres uns adversaris.

No, companys. Nosaltres, que fórem companys vostres a les Normals, seguim considerant-vos com a tals. Nosaltres experimentaríem un gran goig que poguéssiu incorporar-vos a les nostres files.

El què no podem permetre, és que desitjant ésser de l'Estat, ataqueu la dignitat dels que ja en són. El què no podem permetre -com ja s'ha repetit altres vegades- és que entri ningú per la porta falsa. Tothom per la porta gran! Si resulta esquifida que s'aixampli. Que hi entri tothom còmodament. No us mancarà bona acollida.

JOSEP MASCORT

(de El Autonomista, 1 de desembre, 1931)

"ELS MESTRES DE LA REPÚBLICA"
(Josep Mascort)

(II i darrer)

Un dels mals més pregons quan hom tracta de resoldre determinats afers, de fer que l'equitat ho presideixi tot, és que en cercar solucions que responguin a necessitats d'ordre general, hom vulgui supeditar l'interès col·lectiu a l'interès particular.

I com que l'amic Tolosà m'acusa d'atacar un nom en lloc d'enfocar el cas amb més altesa de mires, he de recalcar -i no en dic aclarir, perquè crec que ja quedava ben clar,- que no atacava personalment el company sinó a ell i als altres mestres particulars que com ell pensen. Però veig que d'allò que es dol, de què particularitzés, de què descendís massa a personalismes, de què ataqués un nom -i repeteixo que el meu intent era generalitzar- si ho hagués fet intencionadament, potser no hauria estat mancat de fonament. M'explicaré.

Ell volia que al costat dels mestres nacionals dignes -ens referim al cas concret de les places de Barcelona,- hi anessin els no menys digníssims mestres particulars; aquells que foren vexats i perseguits i que no feren oposicions per a no servir una monarquia absoluta. Doncs, bé. Ara ens deixa entendre més clarament que fou un d'ells i que parla com a mestre i com a republicà d'abans del 14 d'abril... i que en la República hi ha coses seves: persecucions i sacrificis.

Doncs jo, amic Tolosà, no pretinc ésser d'aquells mestres nacionals digníssims que a Barcelona no farien cap mal paper, com deia al meu anterior article. Jo no he sol·licitat mai per anar a Barcelona -cosa de bon comprovar-. Defensava, doncs, els meritíssims companys que ho sol·licitaren i que no foren nomenats. Jo parlava en nom de la classe i no com

a mestre nacional digne -malgrat reconegui ell que ho sóc;- i segueixo parlant com parlava i dic que no puc considerar els mestres privats, per digníssims que siguin, en un mateix pla que els de l'Estat. Primer que s'hi posin.

Que hom jutgi, doncs, qui dels dos enfoca el cas amb més altesa de mires, amb més desinterès, amb menys particularismes.

Darrerament -pretextant que jo ho defujo,- m'incita a parlar dels mestres que podrien ésser indesitjables per a la salut de la República, i de la necessitat que al servei de l'Estat hi entrin mestres làics.

Jo no puc admetre que si l'Estat és làic, hi hagi mestres que com a funcionaris de l'Estat deixin d'ésser làics. (Qui tingui escrúpols que deixi el camí lliure i expedit). I no ho puc admetre, com abans no admetia que hi haguessin mestres d'un Estat oficialment catòlic, que com a funcionaris de tal Estat no fossin catòlics. Per això sempre havia blasmat dels que formaven aquelles "Asociaciones de maestros católicos", que en fer tal classificació, ens feien aparèixer com a nombrosíssims els mestres no catòlics.

Altrament. Aixó de làic, en la vertadera accepció del mot és una cosa i molts la'n fan ésser una altra. Parlem-ne.

Entenem per làic i laïcisme, el predomini de la classe seglar en la direcció de l'Estat, l'exclusió dels clergues de tot càrrec oficial i especialment de l'ensenyament, i en aquest ordre de l'ensenyança, el no inculcar al noi cap mena de religió, deixant-lo amb entera llibertat d'escollir la que més li plagui quan tingui discerniment per fer-ho? O bé. Entenem per laïcisme una lluita contra la religió catòlica i tots els seus principis, el no ésser batejat, ni haver contret matrimoni canònicament, ni haver batejat els fills?...

Si ésser làic és aixó darrer, començant per l'amic Tolosà i acabant per mi..., no ho sé, no en conec cap estadística; però potser la República es quedaria sense cap mestre o

amb ben repocs. Si és alló primer, ja és diferent. I no crec que l'amic Tolosà pretengui fer el làic sinónim de privat i el clerical sinónim de nacional.

Finalment, i per acabar d'una vegada -fetes aquestes manifestacions, desisteixo de sostenir més polèmica-, diré a l'amic Tolosà que jo no sento el fetixisme dels noms i que sóc molt escèptic de judicar de la bondat de les coses per llur etiqueta. Darrera dels noms i de les etiquetes de vegades només hi ha que buidor. Qualificar-se costa poc. Demostrar merèixer la qualificació ja és bon xic més difícil.

Que no esperi, doncs, l'amic Tolosà que em defineixi en cap aspecte. Podria enganyar-lo. La meva actuació pública i privada, les meves obres, el meu comportament, tant com a mestre com a ciutadà, són els que em defineixen i em qualifiquen. Per aquest comportament, per aquestes obres i per aquesta actuació, hom podrà judicar els meus graus de capacitat i dignitat professionals, de republicanisme, de liberalisme i de laïcisme.

I no m'oposo a que foragitin tots aquells mestres que podrien ésser indesitjables per a la salut de la República, ni pretindre de sostreure'm mai a les proves que amb tota rectitud es portessin a terme per aquest fi.

Entesos?... No?... Doncs deixem-ho córrer. Que cadascú es quedi amb la seva, i tan amics com sempre.

JOSEP MASCORT.

(de El Autonomista, 10 de desembre, 1931)

"ELS MESTRES DE LA REPÚBLICA"

A l'amic Mascort

Epíleg

Quan l'equitat presideix els nostres actes, -malgrat hi hagi qui us ho negui perquè en un moment donat no està d'acord en unes opinions-, en soleu ésser bandejat per a pretenir surar l'impugnador.

Precisament perquè el fet íntim, particular, no voleu que sigui una subrepció, sinó transparent i, el supediteu en el cas comú d'interès i de justícia generals, llavors se'ns dóna la punyida, no importa a quin costat. Però és endebades. No deixa senyal.

Si no és l'acció material, -naturalment que no, en la polèmica-, sol ésser una mena de joc de mots d'escola sofisticada. Per aixó no es precisa. Es manca o s'esquitlla el fet real.

* * *

Es que creu l'amic Mascort que si jo soc un d'aquells ciutadans i mestres republicans d'abans del 14 d'abril i una garantia per la República, -com tants d'altres-, no tinc el dret a la justícia que reclamo per a tots els restants que es troben en iguals condicions? No sé en què li pot doldre la realitat de no haver canviat mai la meva ideologia.

Crec, per altra banda, que la persecusió a la meva escola per part de la Dictadura i a niamí, em dóna perfecte dret a parlar sincerament dels fets que es van descapdellant, encara que el mot "equitat" vingui a repèl a algú. Aixó no ho hauria dit. Contesto el què ell volia.

* * *

Diu el company Mascort en el seu darrer article: "Defensava, doncs, els meritíssims companys que ho sol.licitaren i que no foren nomenats".

En l'article anterior de referència, no havem vist enlloc ço que diu ara. Parlava, en tot cas, que "no farien a Barcelona cap mal paper", però no veig qui ho sol.licités i no fou nomenat. Hi remetem el lector.

Ara que no resulti, amb els seus darrers conceptes del 10 del corrent, que se'm vulgui quedar la defensa que jo feia dels nacionals!, per quan deia en el meu primer escrit: "Tot el respecte, totes les atencions pels qui han sabut aguantar l'empenta dictatorial: amb aquests mestres nacionals hi haurien d'anar aquells que han tingut la respectable opinió de no voler fer mai oposicions per a no servir en un règim de monarquia absoluta i s'han vist perseguits i vexats pels desgovernos que havem patit".

A més a més, ésser un fervent republicà no dón l'etiqueta d'ésser un excel.lent mestre; per aixó deia la manera de controlar la tasca escolar d'examen del mestre, "pràcticament" amb els deixebles, en les visites seguides a l'escola, força seguides dels inspectors. però dintre una igualtat de capacitat pedagògica tindrien d'ésser làics, els republicans convençuts, com a garantia de la República els qui ocupessin en breu termini llocs en l'Estat.

En el cas dels cursetistes i interins, -que també n'han corregut de pobles, com els respectables nacionals-, exposava el meu criteri de més possibilitats econòmiques i de pràctiques per a tots els aspirants, controlades per inspectors. De faisó neta, clara, justa.

A ran d'aixó ens venen aquells mots de l'amic Mascort: "El que no podem permetre, -com s'ha repetit altres vegades-, és que entri ningú per la porta falsa". Ah, bé del tot. I qui ha entrat per la porta falsa? Permeteu-me la peregrullada: Si per cas algú que ja és dins. No nosaltres.

* * *

"I no crec que l'amic Tolosà pretingui fer el làic, sinónim de privat, i el clerical, sinónim de nacional". Ho deu suposar tothom que no seria raó de pes, perquè aquest paralel no pot existir en la pensa de ningú.

Segueix dient: "Jo no puc admetre que si l'Estat és làic, hi hagi mestres que com a funcionaris de l'Estat deixin d'ésser làics". I que abans, "que com a funcionaris de tal Estat, -oficialment el catòlic-, no fossin catòlics".

Mascort: ¿El 14 d'abril passat, al matí, els mestres "com a funcionaris de l'Estat catòlic", eren catòlics i la tarda, en proclamar-se la República, que el laicisme era evident per les manifestacions públiques dels qui la portaren, com a funcionaris de l'Estat làic, ja eren làics? Aquesta metamorfosis no és un joc de consciències i ho contesto amb llurs propis mots: "Darrera dels noms i de les etiquetes de vegades només hi ha que buidor. Qualificar-se costa poc. Demostrar merèixer la qualificació ja és bon xic més difícil". Se n'és abans o ara. Honradament, en sentit subjectiu; no objectiu, oficialment.

Evidentment, és la manca de sinceritat, en pretenir fer passar el blanc per negre i el negre per blanc. Parlo en sentit general.

El passat, els fets de cadascú, la vida ran del poble, no esmunyint-se de les seves ànsies, sinó fonent-se amb les seves dolors, també pesa en la balança, malgrat us vulguin repenjar-hi un contrapés.

L'infant té dret a rebre l'ensenyament làic, o sigui, lliure de qualsevolga religió i de prejudicis que congestionen la seva consciència. Quan sigui gran que escolleixi, el camí que millor li plagui. El laicisme es té de donar amb l'ànima, i no el donaran mai els clericals que es quedaran entre els rengles de mestres, nacionals o particulars, de l'Estat republicà. Que consti a l'amic Mascort.

Que les obres d'ahir, d'avui, de demà, ens defineixin i ens qualifiquin com a ciutadans i com a mestres. Que la solvència moral arribi escorcollar-se des de la vida pública

a la privada. Que tots els nostres actes els pugui copsar tothom i demostrar les coses "fent" i no "dient".

Que siguin els ciutadans i els nens de la naixent República els nostres jutges suprems. I també qui ens coneix d'anys.

Sortosament, jo no he tingut de canviar en el concepte de laïcisme en l'ensenyança. Crec que des d'aquestes pàgines ha traspuat ja fa una bona munió d'anys.

L'amistat no s'ha entelat. A reveure, company Mascort.

M.TOLOSA SURROCA

(de El Autonomista, 15 de desembre, 1931)

*"EL CONGRÉS DEL MAGISTERI PARTICULAR D'ESPANYA"
(Celestí Roigé)*

Ja deveu estar, companys, assabentats de les tasques del Congrés del Magisteri particular reunit a la ciutat comtal.

Res hi ha fet falta per donar-li un caire enlluernador aprofitant les circumstàncies del canvi de règim i les bones disposicions en matèries d'ensenyament dels homes que actualment regeixen els destins patris.

En el nombre 1.120 corresponent al dia 8 d'Octubre del nostre estimat EL MAGISTERIO GERUNDENSE donava la veu d'alarma a les preteses aspiracions del Magisteri privat.

Ço que més o menys eren rumors han quedat completament confirmats.

He seguit amb interés les tasques del Congrés i es destaca entre els temes desenrotllats el de Jesús Vieta "Nostres aspiracions" les conclusions del qual foren les següents:

Primera: Si no es creu ésser suficient garantia la sola possessió del títol professional per a obtenir escoles nacionals, s'exigeixi als que no tinguin la pràctica necessària el temps raonable per adquirir la mateixa; segona, que tots quants acreditin la pràctica suficient en l'ensenyança, puguin sol.licitar ésser nomenats mestres oficials; tercera, que es facin les visites d'inspecció que es creguin necessàries per a comprovar aquesta pràctica; i quarta, que els mestres que tinguin almenys cinc anys de serveis al front d'un mateix col·legi sens nota desfavorable, tinguin dret a fer ofrena de ses escoles a l'Estat quedant-se'n ells en propietat.

I ara jo dic que encara s'han quedat curts car podrien, molt be, afegir-n'hi dues més; quinta, figurar tots,

a la primera categoria de l'escalafó, i sexta; els mestres nacionals quan faci calor vindran amb llurs ventalls a refrescar els nostres col.legis.

Perquè, veritablement es necessita ésser fresc al mantenir tals aspiracions que són una bofetada forta en contra del magisteri nacional.

Volen a l'ensem la col.legiació forçosa, que es compleixi el legislat en la vigent Constitució espanyola en vers l'ensenyança per aprofitar-se'n ells.

I mentrestant, els mestres nacionals, han passat anys i anys servint a l'Estat escoles rurals isolades dels nuclis grans de població, fent vida quasi d'anacoreta forçosa sens comptar amb elements destacats dins al poble que alentin la seva obra enlairada; amb un sou migrat, sens poder donar esplai a la seva ànima, sofrint molèsties sens fi; deixant cada jorn un trosset de vida en el mar de l'incomprensió, viure podriem dir sens viure, alentant, si voleu, el seu apostolat l'esperança de què de tard o de jorn arribaria a una vila o ciutat a fi i efecte d'assolir una escola que compensés el seu calvari, on pogués espiritualment enfortir-se de les febleses humanes i a l'ensem, donar instrucció acurada a llurs fills o bé altres mitjans de vida difícils d'obtenir, sens grans despeses als pobles.

Els mestres particulars s'han cregut superiors a nosaltres i nosaltres havem de demostrar que som superiors a ells car després dels nostres estudis i pràctiques per a regentar les nostres escoles havem sofert altres proves de capacitació que ells no poden mostrar.

Davant de les seves pretensions atrevides, que tampoc segurament faran el pes als cursetistes de nou ingrés, ens enfrontarem contra aquells mestres que per les seves conveniències, no les de l'Estat, (fins aquí molt respectables) cregueren bé estar allunyats de les escoles oficials i que ara busquin una posició tan cómoda i tan fresca per a col.locar-s'hi.

Les associacions de partit, provincials i Federació de Mestres Nacionals es precis que facin arribar a la Nacional la nostra ferma protesta davant de les aspiracions dels mestres particulars, perquè aquesta col·lectivament la presenti a les autoritats superiors.

Treballem tots amb constància i fe; el perill es greu i un moment de descuit, podria enfosquir de tristesses la vida de lluita i serenor que ha guiat sempre en tots els actes al sofert magisteri nacional.

CELESTÍ ROIGÈ.

(de El Magisterio Gerundense, n. 1134, 21 de gener, 1932)

"L'AFER DELS MESTRES LAICS"
(J.Mascort)

Hem vist, amb complaença, com l'article de l'amic Roigé, publicat suara en EL MAGISTERIO GERUNDENSE, era reproduït en "La Educación", de Saragossa, del dia 8. La campanya es generalitza... En aquest mateix número van dos escrits de companys interins, sobre aquest tema de palpitant actualitat... Per cartes particulars hem rebut també moltes suggestions perquè sortim a la palestra, per tal d'evitar la comissió d'una arbitrietat... S'ha insinuat que el mestres oficials ens mostràvem apàtics... Hem de dir-hi doncs, la nostra.

La posició mantinguda per nosaltres, és coneguda per molts de ja fa temps. Era a les darreries de l'any 31, que des de la premsa diària mantinguérem una polèmica amb un mestre particular de Barcelona -el senyor Tolosà- que ja demanava el que ara sembla que se'ls voldria concedir. I dèiem alshores: "Nosaltres, que forem companys vostres a les Normals, seguim considerant-vos com a tals, Nosaltres experimentaríem un gran goig que puguéssiu incorporar-vos a les nostres files. El que no podem permetre, és que desitjant ésser de l'Estat, ataqueu la dignitat dels que ja en són. El que no podem permetre -com ja s'ha repetit altres vegades- és que entri ningú per la porta falsa. Tothom per la porta gran! Si resulta esquifida que s'aixampli. Que hi entre tothom còmodament. No us mancarà bona acollida".

I bé. Tornem a dir el mateix. Que la porta s'aixampli, si així convé. Però, per a tothom.

No és gens lògic que els que han defugit les interinitats en escoles oficials, i les oposicions, i els cursets, per tal de lliurar-se del pelegrinatge penós que suposa l'exercici de la carrera pels poblets més petits i mal comunicats,

per tal de gaudir de tots els avantatges de la capital, vulguin ara fer-se valer unes mèrits que no han estat altra cosa que comoditats i conveniències personals.

Fora privilegis per a ningú!

En tots cas -i llavors seria justícia i no privilegi- els que mereixerien una consideració especial, són els que d'un temps ençà lluiten per ingressar a l'Escola oficial, fent sacrificis de tota mena, i no ho han fet per la limitació de les convocatòries.

Ens plauria que les Associacions de Partit es manifestessin oficialment.

J.MASCORT.

(de El Magisterio Gerundense, nº 1188, 16 de març, 1933)

"DESPERTA FERRO, INTERINS!"
(Martí Boada)

Acaba d'ésser oprovat per la Comissió d'Instrucció Pública un projecte relatiu a l'ingrés dels mestres laics en l'Escalafó del Magisteri, mitjançant una petita prova de suficiència. I pels interins qué?

Enhorabona que entrin els mestres laics en l'Escalafó; però subjectant-se a les mateixes proves que s'exigeixin als altres. Els tractes de favor haurien d'haver caducat; i si algun se n'hagués de fer, hauria d'ésser a favor dels interins que tenen més drets adquirits que cap altre.

Demostrem-ho: La majoria dels mestres laics (laics perquè ara és moda) han envellit en l'exercici de l'ensenyament. Son doncs uns mestres ja gastats, aixafats sota el pes de molts anys de treball intens; però no en benefici de l'Estat, sinó en PROFIT DE LA SEVA PROPIA BUTXACA, i que cerquen l'ingressar a l'escalafó, per poder passar plàcidament els últims dies de llur existència amb poc treball i sou segur. Molts d'ells han fracassat en diferents oposicions, o no han tingut prou coratge per anar a portar una mica de cultura en aquells poblets perduts en els replers de la muntanya.

Els interins, en canvi, gent jove, pletòrics de vida i d'entusiasme, portem en el nostre bagatge les teories modernes sobre l'educació que ens serveixen per a escampar arreu dels pobles la nova cultura, l'esperit nou que serà el més ferm puntal de la República, col.laborant en la seva obra gegantina.

Molts de nosaltres portem ja molt temps de pelegrinatge per aquests pobles il.luminant-los amb la torxa de la civilització i del progrés, i no en benefici de la nostra butxaca -com sap tothom- sinó en PROFIT DE L'ESTAT I DE LA CULTURA DEL PAIS. Qui te dons més drets?

Es necessitaria no tenir ulls ni sentit comú per a no veure que la balança de la justícia s'inclina a favor

dels interins amb tot el pés de la lògica.

/3

Els mestres nacionals s'han d'oposar, amb tota la força de llurs associacions (em consta que ja s'han començat treballs en aquest sentit per part d'alguna associació) a què aquest projecte de llei no sigui aprovat a les Corts, si ans no es modifica en el sentit de deixar oberta aquesta mateixa porta per tots els mestres interins que demostrin suficients aptituds per a l'exercici de l'ensenyament.

MARTÍ BOADA.

Mestre interí de Llagostera.

S'adhereixen a les precedents manifestacions les mestres interines Joana Rigau, Assumpció Freser.- Maria Bofill.

(de El Magisterio Gerundense, nº 1188, 16 de març, 1933)

"ELS MESTRES LAICS I EL MAGISTERI OFICIAL"
(J.Martí Billoch)

Estem davant d'un fet la naturalesa del qual hauria de remoure el sentiment de dignitat de la unanimitat del Magisteri oficial.

Dissortadament sembla, però, que, per ara, aquest no ha pas reaccionat, car sols escasses veus s'han aixecat, amb empena i decisió, això si, en defensa del prestigi i dels drets del Magisteri.

I seria dolorós i desmoralitzador alhora que aquest es comportés una vegada més amb l'apatia i la manca de sensibilitat i de dignitat col·lectives que l'han caracteritzat en algunes ocasions.

Ens referim, diguiem-ho clar, a l'afer dels mestres laics.

Ja el company Celestí Roigé tractava aquest assumpte en un dels darrers números d'aquest setmanari, aixecava la seva veu de protesta i invitava a una campanya.

Però el Sr. Roigé es feia ressó solament, -cosa natural- de les dades que aleshores es tenien: la proposta d'un organisme o consell de l'Estat que ja reporta un tracte de desigualtat i per tant d'injustícia notòria.

I els mestres làics amb aquesta proposta, que com tot privilegi els hauria d'averkonyir davant dels companys, creuen que és humilitat per a ells i que per dignitat no es poden sotmetre a la fórmula que se'ls assenyala.

Bon concepte de la dignitat tenen els mestres laics!

No hem pas d'entrar a remarcar el que els ofereix l'Estat i el que demanen ells. La premsa diària ha estat prou pròdiga en notes perquè els elemetns interessats en puguin tenir coneixement.

Però si hem d'assenyalar que si a ells un tractament de privilegi els revolta per insuficient, què hauria de passar a un Magisteri digne, amb tota la consciència dels seus drets davant d'un projecte que constitueix una veritable desigualtat i unes ambicions que d'ésser satisfetes li serien una mofa?

/4

I consti que parlem així no pas per excitar ànims, doncs creiem que els mestres han d'ésser prou capaços per a saber el que han de fer i que tot moviment ha de sortir de la pròpia iniciativa, ni tampoc per animadversió vers els mestres laics els quals pel nostre laïcisme ens mereixen tot el respecte, però si per la convicció de què en els esforços pel redreçament espiritual de la Patria no han estat sols, que si ells lluitaven a les ciutats, altres mestres, i aquests oficials, havien de fer-ho contra l'hostilitat de l'ambient rural i que si són dignes de que se'ls reivindiqui, això no ha d'ésser en perjudici ni en desprestigi d'aquests altres mestres.

I els cursetistes? I més encara els que després de titànics esforços hem tingut la sort d'aprovar? Els que hem estat les víctimes d'un rigorisme i intransigència oficials en aquest assaig de mitjà de selecció i els que amb prou capacitat han sucumbit no per falta de places vacants sinó per no voler ampliar les assenyalades, perjudicant-los a ells i a l'ensenyament, que és encara més greu, qué hi hem de dir a l'oferiment de col·locarlos a tots i davant de nosaltres a l'Escalafó malgrat l'any i mig que estem lligats amb l'afer dels cursets?

No hem de donar normes. Que cadascú reaccioni d'acord amb la seva sensibilitat i amb la seva dignitat. Però si tinguem present que quasi sempre la desconsideració moral i material en que es té a les persones neix de la seva manca de virilitat per a defensar els seus drets i el seu prestigi. I en aquest cas, aquestes no tenen dret a clamar contra dels altres sinó solament el de plorar la seva incapacitat.

Jo, per la meua part, compleixo amb un dictat de la meua consciència manifestant el meu parer i dient al company Roigé. Estic amb vós.

J.MARTÍ BILLOCH.

"POLÍTICA I EDUCACIÓ?"
(Josep M. Corredor)

... "Les úniques novetats que hi han en el poble són que els altres anys, durant el mes de setembre, funcionaven les dues escoles i aquest any no n'hi ha cap d'oberta, i també que ja s'ha inaugurat oficialment el Centre Republicà..." La mà infantil que ens havia escrit aquestes paraules ho havia fet sens dubte distretament, espontàniament, i també sense arribar a comprendre la tragèdia, la veritable tragèdia, que encloïen.

Dues escoles tancades i un Centre Republicà -Centre Republica "post" 14 d'abril...- inaugurat! Constitueixen unes dades molt significatives i molt eloqüents, d'una eloqüència tan clara i precisa que llur repetició progressiva seria indubtablement el millor símptoma que anem avançant sòlidament pel camí de l'estructuració d'un nou Estat, que va endinsant-se dins la consciència col·lectiva, la clara visió de quins deuen ésser els esforços i els sacrificis primordials en la immensa tasca del redreçament espiritual d'un poble.

Nosaltres recordem que quan, amb tot sentiment, vàrem despedir-nos d'aquesta població, hi havia ja flotant en l'aire alguns recels i al·lusions que en certa manera feien trontollar -mai, però, per arribar tan ràpidament al desenllaç- una obra serena i fructífera que feia alguns anys perdurava, una obra d'entusiastes de l'ensenyança que en mig la deixadesa oficial i la general indiferència havien aconseguit crear i mantenir -sobretot mantenir- unes institucions admirables. Que consideraven les molèsties, els treballs, els dispendis econòmics que això els ocasionava, no com uns entrebancs continus, sinó que constituïen per a tots ells un motiu d'orgull i satisfacció davant els resultats obtinguts, davant la formació

de llurs infants, davant l'interès que la biblioteca i les festes escolars despertaven en tota la població, i sobretot en presència de la veritable vibració espiritual que en moltes ànimes produïen els actes i els assumptes que tenien algun nexa amb l'escola. Si no s'havia arribat, ni molt menys, a la implantació d'una d'aquestes moderníssimes institucions escolars suïsses o alemanyes, on les novelles teories pedagògiques poden aplicar-se i experimentar-se amb tots els requisits indispensables, s'havia almenys aconseguit instaurar una escola, amb la significació i el respecte que deu merèixer aquesta paraula. Una escola que la seva enunciació no representés aquests retirs ombrívols, al·letargats, on la indiferència és la reina i senyora, ni tampoc, però, aquest fetixisme buid i ridícul que vol donar-li un cert "snobisme" modern.

Gairebé simultàniament amb el coneixement de les paraules que encapçalen aquest article, escoltàrem la conferència al Teatre Principal, de Marcel·lí Domingo. I unes paraules, sobretot, se'ns gravaren a la memòria. Parlava Domingo del que suposa i del que exigeix el restituir l'Estat a la nació, i l'estructurar aquesta com una democràcia moderna. "Obra curta i d'entusiasme? -digué-. No. Obra llarga, llarguíssima, que vol un esforç continuat i perseverant de tots, ple de sentiment religiós".

És a dir, que no n'hi ha prou amb un acte aïllat de civisme per harmonitzar i canalitzar una nova organització que deurà regir molts mil·lions d'ànimes; que no són suficients les meres activitats polítiques -tan útils com es vulguin- per a fer néixer en tots nosaltres aquests sentiments de solidaritat i de tolerància dels que tan faltats estem. Hi han altres obres, menys perceptibles, però més fecundes.

Precursora de l'actual moment d'inquietud i vibració ciutadanes, fou, com s'ha reconegut unànimament, la figura admirable de D. Francisco Giner de los Ríos, el qual exercí un veritable apostolat damunt les joves promocions que el rodejaren. Per continuar la seva obra, callada, constant,

solidíssima, hi hagué l'altruïsm de don Manuel Bartolomé Cossío. I quan aquest nom sonà darrerament per una altíssima magistratura nacional, eren moltes les persones de tots els estaments socials -com observava Rodolf Llopis- que es veien obligades a preguntar: "I qui és Cossío?".

Es un exemple gràfic de la valorització actual, sotmesa a totes les al.lucionacions de la proximitat i de la contemporaneïtat. Però que demostra com molts valors positius passen oblidats, desapercebuts, i el que és més sensible, sense que la seva obra doni els fruits necessaris.

I cal fer els possibles perquè no continuï així. El més lamentable seria que la política rural seguís considerant-se com anys enrera, com a motiu de galleigs i discòrdies personals, de separacions i negacions dins la població. Siguem sincers. I reconeguem la tragèdia de la majoria dels nostres pobles, on moltes ànimes es veuen tristament obligades a arrossegant una existència carregada d'insubstancialitat i d'ignorància.

Escola. Anima i vibració dins d'ella. I donar-hi una orientació serena perquè després, en l'exercici de les activitats polítiques, no es busquin les ofuscacions en les qüestions i problemes, sinó la superació en esperit de tots ells. No ens fem il.lusions, per ara. En la majoria dels nostres centres polítics no s'hi donaran cursets, ni conferències, ni consideracions orientadores a l'entorn dels temes palpitants. Els aldarulls diaris de les partides de manilla aniran fent tan tranquilament la seva via, interromputs solament alguna que altra vegada -molt escadusserament- per les paraules vibrants i inflamades d'algun orador de pas o potser per la promesa del Paradís Terrenal quan arribi el període d'eleccions.

Com deia Marcel.lí Domingo, obra llarga, llarguíssima, la de la vertebració d'un Estat.

Per això, davant un fet com l'anotat en principi, no podem menys de dir als que l'han contemplat: "No, amics; política, sí, la més neta i noble possible; però primer, molt primer, educació".

JOSEP Mª CORREDOR.

"ALS MESTRES DE LES TERRES GIRONINES"

Companys!

Dintre pocs dies el poble català ha d'elegir el seu primer Parlament.

Davant les llibertats reconquerides, el poble, ple d'il·lusions esperançadores, es prepara per a estructurar la nova Catalunya.

L'ensenyament, com tantes altres coses, ha de prendre noves orientacions. L'aplicació de l'Estatut en l'ensenyament primari ha portat als nostres rengles moments d'inquietud, pels perills que s'entrelluguen en la possibilitat d'un dualisme d'escoles. Els nostres sufragis, doncs, han d'ésser per aquells partits i per aquells homes que, ultra la seva capacitat, la seva austeritat, la seva noblesa i el seu afany de fer justícia, sentin un màxim interès pels problemes de la cultura i més concretament per l'escola primària.

En la candidatura que presenta l'Esquerra Republicana de Catalunya hi figuren els noms de dos companys nostres:

En Pere Blasi i En Xavier Casademunt.

Es sobrera, entre mestres, tota paraula d'elogi que fem del nostre Blasi, puix semblaria adulació.

En Casademunt, més jovençà i novell a la província, no és tan conegut. Però els que l'hem tractat i el coneixem de molts anys, sabem del seu amor a la classe i a la professió. Senzill i franc, us captiva la seva companyonia.

I tots els altres noms que integres la candidatura de l'Esquerra, són tots ells d'homes sortits de l'entranya del poble. Homes que s'han obert camí en la vida no comptant amb altres armes que les que els forní la cultura i que per consegüent, posen tots en primer pla les qüestions de l'ensenyament primari com a únic mitjà d'aconseguir un nivell de vida moralment i materialment millor.

Està clar que el triomf de l'Esquerra està assegurat. Ja ho sabem que En Blasi i En Casademunt obtindran el sufragi de tots els mestres gironins. Però hem de tenir en compte que l'èxit de la seva gestió al Parlament català a favor de la causa del Magisteri, haurà de recolzar en la força numèrica dels companys de candidatura i del partit en general. D'aquest partit que ha convidat dos mestres a reivindicar el Magisteri; potser la classe més abnegada i també la més oblidada, rebutjada i ridiculitzada.

Volem tots integra la candidatura de l'Esquerra!

Als mestres gironins ens cabrà l'honor d'haver ajudat al seu màxim triomf, aportant-hi els nostres vots i els nostres entusiasmes. I al Parlament català hi ressonarà la veu dels companys que sabran en totes les ocasions bregar per l'enlairament i benestar del Magisteri de Catalunya.

I a vosaltres, companyes nostres, encara que per avui no pogueu exercir aquells drets que la República us ha atorgat, no us desentengueu de les activitats socials i polítiques de la dona moderna. Com a Mestresses, mares i esposes, podeu fer molt pel bé de la classe i de Catalunya.

Pe'l Magisteri forjador del poble!

Per Catalunya! Per la llibertat!

Voteu i propagueu la candidatura de l'Esquerra Republicana de Catalunya.

Josep Illanes, mestres a Ripoll;
Josep Mascort, mestre a Vilanna;
Miquel Pascal, mestre a Calonge;
Ricard Rius, mestre a Sils;
Antoni Rodeja, mestre a Castellfullit;
Celestí Roigé, mestre a Borrassà;
Silvestre Santaló, mestre a Girona.

(de El Autonomista, 15 de novembre, 1932)

"EN FIGUERAS"
(Un Concurrente)

En El Salón Atenea del Casino menestral de la ciudad de Figueras tuvo lugar, bajo los auspicios de la Asociación de Maestros de aquel Partido, el día 12 del corriente, una conferencia. El conferenciante fué el Inspector de la 3ª zona Sr. Villergas y el contenido a desarrollar, Estado actual de la escuela primaria.

El Sr. Bech, de Port-Bou, como Presidente, hizo la presentación. En la Presidencia estaba, además de los señores citados, el Sr. Puig Pujadas Diputado de la Generalitat de Cataluña y una comisión del Ayuntamiento de Figueras.

El Sr. Villergas empezó su conferencia saludando a la selecta concurrencia que, sin reparar en el calor reinante, asistió a dicho acto ávida de oír la palabra de su autorizado Inspector. Recriminó, enérgicamente, el abandono en que tenía a la Escuela nacional el caído régimen monárquico. Parecía que aquello era una consigna para que las clases pudientes justificaran su concurrencia a la Escuela particular, principalmente a la religiosa, al objeto de que sus hijos no tuvieran que mezclarse con los hijos de los pobres...

Por una parte, el Estado con sus desaciertos; por otra las clases sociales de una independencia económica (y hasta los pobres, en algunos casos) huyendo de la Escuela nacional y por último la actuación del Magisterio que, faltado de medios y mal protegido no podía redituár lo que era de suponer hacia que la Escuela gozara de un desprestigio enorme, de una desconsideración criminal.

Todas las cosas tienen su fin en este mundo. Ya está aquello terminado. Ya tenemos República y la Escuela nacional va a sufrir una honda transformación. Y en esta transformación tiene su parte principal el Magisterio. La República

creará muchas escuelas y pagará bien al Maestro; pero, le exigirá una mayor responsabilidad.

Deber de todos es hacer un esfuerzo y un examen de conciencia para que la obra escolar sea eminentemente eficaz y constructiva. Quien con medios y bien pagado no dé resultados positivos se verá precisado a dedicarse a otras actividades. Todo en bien de la República y del mismo Magisterio.

Comentó la creación de Escuelas que se va a realizar y dijo que ignora si es más necesario esto o que primero se hubiesen mejorado las condiciones de las actuales.

Habló de la Escuela única. Esta palabra no es nueva. Ya venimos a hallarla en Platón en su República. La menciona Cossio en una de sus obras y Francisco de los Ríos soñaba constantemente con ella. La Escuela única ha de ser activa; y leyó unos párrafos de dicho Sr. Cossio. La Asociación de Maestros alemanes es su principal propagadora. /10

Habló del Magisterio que conviene poner al frente de esta Escuela única. Leyó unos comentarios de D. Rodolfo Llopis, muy atinados; muy oportunos, para que el Magisterio empiece a darse cuenta de sus errores. El Magisterio ha de hacer obra nueva para que no quede nada de la escuela vieja; rutinaria y memorística. Y que condenaba al niño a representar en ella una vida completamente pasiva.

Se refirió a la Escuela laica y dijo que lo hecho actualmente es un perjuicio para ciertos maestros. Parece que se quiere que la responsabilidad de enseñar, o no, religión recaiga sobre el Magisterio y esto no son maneras de garantizar la independencia de los ideales.

Trató de la obligatoriedad y gratuidad de la Enseñanza. Manifestó la bárbara explotación de que son objeto muchos miles de niños dentro de la edad escolar. Refirió la gran amargura que le produjo la escandalosa peripecia que presencié en Ribas de Fresser al ver que niños y niñas de 9 y 10 años concurrían a las fábricas. Leyó la denuncia que había hecho a la Dirección general para que cesara este triste espectáculo.

El Sr. Villergas alentó al Magisterio a tener esperanzas. Dijo que con el esfuerzo de todos la escuela transformará sus raíces y entonces conviviremos la verdadera escuela, una escuela educadora; una escuela que se manifestará bajo los más estrictos preceptos de una rigurosa moralidad. Al hallarse todos los niños cobijados bajo los umbrales de la Escuela única entonces, será cuando desaparecerán estas luchas sociales; porque, en parte, habrán desaparecido las causas que las provocan.

Invito a todos a que al empezar el nuevo curso pongan todo su esfuerzo para que al terminarlo haya resultado el primer ejercicio de la República en el cual el Magisterio habrá trabajado con una verdadera satisfacción interior.

El Sr. Villergas fué muy aplaudido y muy felicitado.

UN CONCURRENTE.

(de El Magisterio Gerundense, nº 1115, 23 de julio, 1931)

"LA OBRA QUE PROPUGNA LA REPUBLICA ESPAÑOLA EN MATERIA CULTURAL"
(La conferencia de Don Rodolfo Llopis)

Como estaba anunciado dió el sábado último, en esta ciudad, en el local de la Biblioteca Municipal, una conferencia acerca de la obra de la República en lo que afecta al problema de la cultura, el director general de primera enseñanza don Rodolfo Llopis.

Ocupaban la presidencia del acto, al que concurrieron un gran número de maestros, el conferenciante, el gobernador civil señor Ametlla, el alcalde señor Santaló.

El Sr. Ametlla, hizo la presentación del director general para el que tuvo palabras del más alto elogio, tanto por lo que respecta a las excelentes condiciones personales del señor Llopis como por lo que se refiere a su gran preparación pedagógica que le capacitan como pocos a desempeñar el alto cargo que ocupa.

Después del gobernador usó de la palabra el alcalde señor Santaló. Dijo que se congratulaba de la presencia del señor Llopis en Gerona, porque hacia ya tiempo, añadió, que abrigaba ya vivos deseos de que las autoridades de la República visitaran Gerona, para que vieran y se penetraran de las necesidades que en materia de cultura principalmente, padece nuestra querida ciudad.

Refiriéndose a la visita que Marcelino Domingo había hecho a Gerona en ocasión que desempeñaba la cartera de Instrucción Pública, puso de manifiesto el señor Santaló el acierto de Marcelino Domingo de poner al frente de la Dirección general de Primera Enseñanza a un hombre de las extraordinarias facultades del señor Llopis.

Al levantarse a hablar el director general fué acogido por la apiñada multitud que ocupaba a rebosar la sala de la

Biblioteca con una entusiasta y prolongada ovación. Dijo que las palabras de elogio que le acababa de dedicar el señor Santaló, ejercían en él una coacción que le iba a impedir expresarse en la forma y medida que habría sido su deseo.

Entrando en materia habló de la libertad de conciencia del niño y la manera de resolver con respecto al Magisterio la cuestión batallona de la libertad de conciencia. Vivimos, añadió, un momento de gran importancia para la cultura de España. Debemos seguir las experiencias de otros países, como por ejemplo, el alemán.

Tres momentos culminantes, prosiguió el orador, se suceden a toda demostración de las ansias de un pueblo; primero la revolución; segundo que se enraíce esa revolución con el pueblo hasta dejarla bien sentada y asegurada, y tercero que política y socialmente penetre en la conciencia de los hombres: el instrumento y el alma para llegar a este tercer momento es la escuela, es la cultura.

Tod educador, exclama, es un revolucionario. Refiriéndose al resultado de las revoluciones, cita los ejemplos de Rusia y Austria; el primero cuenta con las solas fuerzas de un partido y por lo tanto absorbe y se adjudica todo poder; el otra apoya su gobierno en distintos partidos y es un ideario de mutuas concesiones. Este es el caso de España.

Señaló como la guerra europea ha puesto en evidencia la valoración de la infancia; el niño tenía una personalidad propia que hasta ahora se le había negado, pero que vemos que esta valorización va reconociéndose de día en día más, y se le va cediendo toda aquella importancia que tiene.

La pedagogía moderna debe basarse en el respeto a la infancia. A la niñez debemos ayudarla y libertarla de posibles coacciones. Hay que apoderarse del alma de los niños por medios dignos, hay que separarlo de todo ideal sofista; al niño no debe infundírsele ideologías y creencias de ninguna clase. La República española hace que se respete la conciencia de los niños.

Hizo mención a unas palabras de Fernando de los Ríos, que dice que el respeto, en España, es lo más revolucionario.

Respetad la conciencia infantil, añade. Nadie tiene derecho a torcer su inclinación y todos debemos evitar que se deforme la conciencia del niño. La escuela debe ser la liberadora de la conciencia del niño. Debe ser igual el respeto a la conciencia del niño que del maestro.

Debemos acabar con ese tipo de maestro encastillado en su clase diaria. El maestro debe esfumarse, debe eliminarse poco a poco hasta acabar en hacerse imperceptible, en desaparecer. El ambiente debe sustituir al malestar. Ese será el ambiente estimulador.

Habla poniéndola como ejemplo de la escuela Cervantes de Madrid. La misión que se ha impuesto su directora es llamar la atención de la alumna cambiando diariamente los objetos de lugar y de posición.

Propugna la transformación de la escuela por el respeto a los niños y a la propia escuela. Al niño se le debe acostumar desde la escuela a valerse de sus manos como único medio de educación. El niño que está acostumbrado a ver que sus manos producen riqueza, sabrá dar valor a su trabajo. No quiere decir esto, añade, que nosotros queramos que el niño aprenda un oficio en la escuela.

En la escuela que viva como niño, de mayor aprenderá como hombre. No han sido hombres los que antes no han sido niños.

Se ha de procurar que la escuela no invada la conciencia del niño y para ello cada día va a ser más difícil el papel de maestro.

Anatole France en 1919 dijo: "Acaba de terminar la guerra. Maestros franceses, vais a empezar un curso, si no sabeis elevar el espíritu de los niños y si no lo sabeis hacer o no os encontrais en ánimo de hacerlo, renunciad al oficio de educadores".

Las escuelas de ahora, no son las que había antes, hay que borrar la distribución, el método anticuado, libertar y elevar la conciencia. Los que no tienen las manos limpias, los que no se crean con valor para seguir la nueva marcha que se ha de imprimir a la educación del niño, que renuncien, que se retiren.

Debemos preocuparnos de la edad pre-escolar. ¿Quién ha formado al niño hasta que llegó a la escuela? Veasori, Peralozzi. Debemos encomendar los primeros pasos de los niños a instituciones adecuadas. Habla de una casa cuna de Bilbao y dice de ella, que no es oficial, deberíamos tomar ejemplo. Las casas cunas no deben ser solamente lugar donde guardar los niños para que las madres sepan que están recogidos; en ellas debe haber alicientes que lleven al ánimo del niño algo de reconocimiento a lo bello, debe haber armonía, canto, música. Las casas cunas que son la preparación para la edad escolar debe el niño salir de ellas con deseo de ingresar en la escuela.

Pasa después a estudiar y analizar lo que ha hecho la República. Ved la herencia de la monarquía, dice, y comparad. Faltaban 27.151 escuelas. La República tiene la convicción de que la ignorancia acaba con ella y se hizo el plan de crear 27 mil escuelas, cinco mil cada año, excepto el primero que se crean siete mil. De éstas faltan solamente 500 por crear que dentro de pocos días lo estarán y quedará completada la parte correspondiente al presente año. La República ha hecho en nueve meses lo que la monarquía ha necesitado quince años y aun no lo ha completado.

Se dirige a los maestros y les muestra lo que con respecto a sueldos se ha hecho.

Dijo que cuando el impulso viene de abajo, es realizable todo lo que se proyecta, porque tiene el apoyo del pueblo. Habla del tiempo de Carlos III y hace comparación de aquellos tiempos con los actuales. Dice que nosotros seremos mejores o peores, pero siempre mejores de lo que nos han hecho.

Habla del Museo Pedagógico de Madrid y dice que se ha creado para que los maestros rurales vayan a Madrid y vean

lo que se hace y que la República vela por ellos y vuelvan a sus pueblos con mayor cultura y optimismo, que les haga amar mucho más la escuela que regentan.

Suprimida la Escuela Superior, surge la cátedra de Pedagogía y a ella pasarán los licenciados.

Se han elaborado y eslabonado las instituciones de cultura en forma unificada, y así tenemos los Consejos locales, provinciales, universitarios y superior.

El niño puede pasar de la escuela a la Universidad por eslabones en virtud de su educación y vocación.

Expone una relación de números que muestra la población escolar desde la escuela primaria hasta las Universidades. Al instituto, a la Universidad no debe ir el que quiera, el que pueda, sino el que lo merezca por su inteligencia, por sus méritos.

Se ha resuelto el modo de que el jornal no falte en las casas donde el alumno se haga merecedor de proseguir sus estudios y de aquí la creación de becas, destinándose un millón de pesetas para este concepto.

Esta selección se deberá hacer tan rigurosa, que el Estado pueda tener la convicción de que se cumplen exactamente sus deseos y así destinados a la Universidad los que se hayan hecho merecedores, los demás podrían ser dignos trabajadores en fábricas, talleres o en el campo.

La enseñanza superior está abierta para todos de par en par sin mirar si son hijos de opulentos o de la clase humilde.

Nuevamente se dirige a los maestros para hacerles presente el dolor que le produjo el incumplimiento de cierto decreto y de la circular consiguiente, por parte de muchos de los maestros, y que no está dispuesto a que eso continúe. No quiere declaración de creencias como decía Romanones, pero tampoco quiere que a la escuela se le imponga ninguna. Hace presente que a sus manos han llegado ciertos pasquines u hojas facciosas, que sabe de dónde proceden, como sabe también quiénes

han sido los instigadores de los niños que salen de lugares donde el respeto debiera ser su norma esencial, para dirigirse a apedrear aquellas escuelas que han cumplimentado como debieran hacer todas las disposiciones emanadas de la superioridad.

La enseñanza debe secularizarse. La República es laica, lo es el Estado y por lo tanto debe serlo también la escuela y por lo tanto libre la conciencia del niño.

A los maestros no les pregunta lo que son en la calle, ni lo que piensan, pero que en la escuela han de ser maestros y pensar como maestros.

Los que no puedan seguir que se vayan y se les respetará, pero los que se queden que sean leales. Cuando os injurien y os calumnien, no os dejéis amilanar. Esa campaña tiene que acabar y acabará con la tutela de la conciencia. Así vuestra escuela y vuestra conducta será mejor.

El señor Llopis, que durante su discurso fué interrumpido varias veces por los aplausos del público, tributósele al final una clamorosa ovación.

De Barcelona asistieron también a la conferencia del señor Llopis, el presidente de la Asociación Nacional de profesores particulares, don David Aubá, acompañado de una brillante representación de la misma.

(de El Autonomista, 11 de març, 1933)

"L'INCIDENT DE LES ESCOLES DE DARNIUS"

El diputat del Parlament de Catalunya, per la circumscripció de Girona, senyor Tomàs Carreras y Artau, ens prega la publicació de la següent nota:

El diari "L'Autonomista" de Girona del dia 27 de març en ressenyar la inauguració de les escoles públiques de Darnius, dóna una referència de la meva intervenció en dit acte notòriament tendenciosa i inexacte. Agraint la consideració que l'esmentat diari té a la meva persona, em veig obligat a donar una explicació més ajustada als fets i a les circumstàncies, en què aquests varen desenvolupar-se.

Després del parlament de l'Inspector senyor Viller-gas, prengué la paraula el meu particular amic senyor Santaló qui cregué necessari fer una apologia del laïcisme, al meu entendre, excessiva i poc adient a l'acte, si es té en compte que hi havien estat invitades persones d'oposades ideologies. Dir que l'escola laica no es antireligiosa es un punt opinable; assegurar que l'ensenyament religiós a l'escola és un atemptat a la consciència del noi, és una afirmació que atesa la meva condició, mereixia una réplica immediata. I fent ús del mateix dret del senyor Santaló, em vaig creure amb el cas d'oposar la meva afirmació. Jo, en el Parlament de Catalunya, havia defensat la llibertat d'ensenyament i sostingut que el laïcisme és una posició típica del segle XIX, superada avui pels nous corrents pedagògics del segle XX, els quals propugnen el desenvolupament integral de la consciència del noi. I com que jo sóc el mateix home dintre i fora del Parlament català, així vaig manifestar-ho rodonament, defugint però, tota controvèrsia perquè -vaig afegir- jo em creia assistir a un acte de cultura i no a un acte polític.

¿Podrà algú, serenament, qualificar aquesta meva actitud, purament defensiva, de manca de sentit polític i de

sentit comú i d'acte d'intemperància? No, el que passa és que els homes de l'Esquerra, enlluernats per la victòria, han perdut el sentit de la perspectiva: creuen que tot Catalunya és esquerra. I així, en el cas del senyor Santaló, el professor il·lustre i Director de l'Escola Normal de la Generalitat -que és el que jo em pensava trobar- quedà anul·lat pel Cap del partit d'Esquerra a Girona i pel propagandista polític.

El parlament del senyor Governador de Girona encaminat a demostrar, per via de rèplica, que realitzavem un acte cultural i no un acte polític, constituí la millor justificació de la meua actitud. El governador senyor Prunés, molt propens a les frases fortes, digué que "l'Església, amb l'ensenyança religiosa, vol que el poble sigui un ruc, per a poder anar-hi ella a cavall". Els pares de família que amatents al bé dels nostres fills, els enviem a l'escola on es dóna l'ensenyament religiós, poguérem sentir-nos ferits en el més viu dels nostres sentiments, ofesos de veure'ns tractats de "rucs" per l'Excel·lentíssima Autoritat de la "Província". Ens aconsolarem molt deseguida, però, en pensar que dintre el nombre -venturosament molt considerable- d'aquesta mena de "rucs" s'hi compta també el ciutadà senyor Lluís Prunés, qui possessionat pel Govern civil de Girona, s'apressà -i no ho censurem- a portar un seu fill al Col·legi de la Immaculada dels Germans Maristes de la dita ciutat, on es dóna als nois l'ensenyament de la Religió Catòlica, Apostòlica i Romana.

(de Diari de Girona, 1 d'abril, 1933)

"L'ESCOLA ÚNICA I LAICA"

(Editorial)

Si el gros fracàs de la substitució de l'ensenyament secundari religiós, és ja un fet incontrovertible, no serà pas menys petit el que succeirà amb l'implantació de l'escola única i laica.

Aquella vèrbola governamental que proclamava implacablement la implantació de l'escola única sense dilacions ni atenuants pel primer de gener de l'any vinent, amb el tancament simultani de les escoles de les Congregacions religioses, ja ha baixat de tó. Ara en el ministeri d'Instrucció Pública ja es parla només que d'implantar un ensenyament "liberal", que hom no sap ben bé lo que vol dir; ja es reconeixen les dificultats insuperables que barren el pas per a suprimir les escoles religioses.

Sembla que la gran dificultat rau en la qüestió econòmica; i que la situació precària de la hisenda pública és el que potser farà parar els peus als nostres entossudits laicistes

Quan hom pensa que a més dels mestres actuals manquen encara 47.000 mestres per tenir mitjanament organitzat l'ensenyament primari, amb un sou no inferior a quatre mil pessetes anuals, i que cal, a l'ensem, la construcció de 23.000 grups escolars que perquè reuneixin les mínimes condicions higièniques seran d'un cost no inferior a 100.000 pessetes cadascun, sense comptar el material pedagògic, conservació de les escoles, etc. hom, lògicament, ha de respondre amb Lluís Bello "Allò que abans de la constitució era un 'problema' (la substitució de les ordes religioses) ara s'ha tornat 'conflicte'".

Davant d'això, què farà l'Estat? Amb tot i que raonadament és impossible de portar a cap la implantació de l'escola única i la supressió de l'ensenyament congregacionista, perquè això representaria la devallada més catastròfica i més ruïnosa per a la nostra economia, continua, amenaçadora, la incògnita.

Mentrestant, hom veu com hi ha plantejats al país problemes més greus que el sectarisme governant menysprea amb una indiferència indignant.

Què se'ls en dóna a ells que a l'any 1930 hi haguéssin 79.749 causes criminals i en canvi l'any 1931 s'hagi assolit l'alarmant xifra de 112.266 causes i l'any 1932 la no menys fantàstica xifra de 126.609. Aquest augment de criminalitat no els diu res. Què se'ls dóna a ells que el comerç ofegat per tants d'impostos i crisis vagi tancant les portes i faci créixer, cada vegada més, el gran exèrcit dels sense feina. Què se'ls en dóna a ells que els infants sense escola i sense llar corrin pels carrers seguint per manca d'educació, els viaranys de la cràpula; que se'ls en dóna, si ells poden realitzar, per sí, la glorióssíssima gesta d'imposar l'escola única i sobretot, laica!

(de Diari de Girona, 19 d'octubre, 1933)